

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

10^E JAARGANG

WOENSDAG 16 DECEMBER 1925

No. 520

INHOUD

	Blz.
DE BEVOLKINGSRUBBERCULTUUR IN NEDERLANDSCH-INDIË door <i>Dr. A. A. L. Rutgers</i>	1096
Perzië door <i>H. Dunlop</i>	1098
De toestand van de Productenmarkt op Java gedurende de eerste 3 kwartalen van 1925 door <i>K. F. R. Blokzeijl</i>	1100
De Nederlandsche Uitvoermaatschappij III door <i>K. Huijsinga</i>	1102
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Het bankdisconto op 5 % door <i>Dr. T. E. Gregory</i> ..	1104
AANTEKENINGEN:	
Winsttaandeel ter bekostiging van algemeene belangen, door nieuw op te richten suikerfabrieken uit te keeren	1106
Mr. Vissering over de Duitsche handelspolitiek ..	1106
Indexcijfers van scheepsvrachten	1107
MAANDLIJFERS:	
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	1107
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	1107
Emissies in November 1925	1108
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	1108—1114
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeersbeurzen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Wd. Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra*.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

COMMISSIE VAN ADVIES.

J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Prof. Dr. E. Morcsco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerde leden: *Prof. Mr. D. van Blom; Prof. Mr. H. R. Ribbius.*

Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink.*

Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—, Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

15 DECEMBER 1925.

In den toestand van de geldmarkt kwam geen verandering. Vrij aanzienlijke bedragen blijven beschikbaar als call geld, maar voor belegging op eenigszins langeren termijn blijft het aanbod gering. Call geld werd aangeboden voor 2, later zelfs voor 1¼ pCt.; daartegenover blijft particulier disconto zich sterk in de nabijheid van het officieele tarief bewegen en blijft ook de prolongatierente vrij hoog. Bijna de geheele week werd voor prolongatie 3½ pCt. genoteerd en eerst aan het einde der week was particulier disconto voldoende te plaatsen voor 3½ pCt.

* * *

De weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft weinig veranderingen van betekenis te zien. De post binnenlandsche wissels steeg met een kleine f 400.000. De beleeningen blijken met f 1,3 miljoen te zijn verminderd. Het renteloos voorschot aan het Rijk maakte in de afgelopen week wederom plaats

voor een creditsaldo ten bedrage van f 7,7 miljoen.

De voorraad gouden munt steeg met f 350.000, doch de post gouden muntmateriaal liep met een kleine f 4 miljoen terug. Aangezien goudinvoer niet of althans niet tot noemenswaardige bedragen heeft plaats gehad, heeft de Bank dus blijkbaar in de afgelopen week een bedrag van ongeveer f 4 miljoen aan voor haar rekening geslagen tienguldenstukken van 's Rijks Munt ontvangen, terwijl een bedrag van ongeveer f 3.650.000 aan gouden munt in de circulatie is gevloeid. De zilvervoorraad der Bank vertoont een vermindering van f 800.000. De post papier op het buitenland nam met f 200.000 toe, terwijl de diverse rekeningen onder het actief zich f 1,5 miljoen lager stelden.

De biljettencirculatie daalde met f 20,1 miljoen. De rekening-courantsaldi van anderen blijken met f 5,7 miljoen te zijn vermeerderd. Het beschikbaar metaalsaldo daalde met een kleine f 1,6 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt 51.

* * *

Aan de vaste stemming voor Ponden kwam reeds Maandag een einde. Blijkbaar was er te veel speculatie in het koersverloop en alda werd weder voor 12,06½ verhandeld. Hiertegenover stond een hernieuwde stijging van den koers voor Batavia; voor T. T. werd voorbijgaand 1,01½ geboden, zoodat er weder een vrij aanzienlijke onttrekking van goud aan de Bank of England plaats had. Hierdoor ontstond weder een verstijving van de Engelsche geldmarkt en steeg het Engelsche particuliere disconto vrij sterk. Dientengevolge trad weder een vastere stemming in voor het Pond Sterling, zoodat aan het einde der week vrij regelmatig voor 12,07 à 12,07¼ verhandeld werd. Parijs was weder zeer flauw. De financieele voorstellen van de nieuwe Fransche regeering werden blijkbaar als zeer onvoldoende beoordeeld en een sterke daling trad weder in. Geopend op ca. 9,60, werd aan het einde der week voor 9,10 verhandeld en gisteren werd zelfs voor 8,92 afgedaan. In de overige koersen kwam weinig verandering.

LONDEN, 14 DECEMBER 1925.

De geldruimte en de meer optimistische stemming, die verleden week Maandag viel op te maken, maakten vrij plotseling plaats voor geldvraag en een zeer vaste tendenz in de discontomarkt.

De oorzaak hiervan is, dat waar de markt na de verhooging van de „bankrate” voorloopig met goudexporten meende afgedaan te hebben, deze goudexporten blijven doorgaan, vermoedelijk voor Nederlandsch-Indische rekening.

Een verzwakking van den pondenkoers in New York stemde onder die omstandigheden eveneens tot grootere voorzichtigheid.

De discontokoers steeg daarom van 4%—½ in den aanvang der week tot 4¼ pCt. aan het einde der week, op welk laatste niveau ook de schatkistwissels Vrijdag 11. werden toegewezen.

New York en Amsterdam sluiten op 4,84% en 12,07½.

DE BEVOLKINGSRUBBERCULTUUR IN NEDERLANDSCH-INDIË.

Geen tak van landbouw of industrie in Nederlandsch Indië is de laatste jaren meer in beweging geweest dan de rubbercultuur. De Europeesche rubbercultuur, in de jaren 1910—1920 op groote schaal uitgebreid, zag niet alleen haar productie dienovereenkomstig toenemen, maar maakte tegelijkertijd een periode van depressie door, waarbij de verkoopprijzen daalden tot een vierde van hetgeen men bij het maken van de groote ontginningen als den laagst mogelijken toekomstprijs had beschouwd. En op dit oogenblik is de prijs van het artikel weer ongeveer het zevenvoudige van dien van 3 jaren geleden.

Daarnaast kwam ongeveer gelijktijdig — en dit is economisch een nog belangrijker verschijnsel — de Inlandsche (en Chineesche) rubbercultuur op. Bedroeg de export van deze bevolkingsrubber in 1921 nog slechts 6000 ton ter waarde van 5 miljoen gulden, in 1925 zal de export ongeveer 120.000 ton bedragen, ter waarde van 250 miljoen gulden.

Deze geweldige toename heeft alle verwachtingen, ook van de best ingelichte insiders, verre overtroffen. Niemand was voldoende op de hoogte, of kon voldoende op de hoogte zijn, om met deze productie-toename rekening te kunnen houden, daar elk aangrijpingspunt voor statistisch werk op dit gebied ontbrak. In deze leemte is thans eenigermate voorzien door den arbeid van het „Native Rubber Investigation Committee” te Batavia, onder voorzitterschap van schrijver dezes uit Britsche en Nederlandsche belanghebbenden samengesteld. Dit Comité heeft de residenties in de buitengewesten, waar de bevolkingsrubber geproduceerd wordt, door commissies van telkens 2 deskundigen laten bereizen, ten einde ter plaatse met alle beschikbare hulpmiddelen zoo nauwkeurig mogelijke gegevens bijeen te brengen, om daarop een toekomstvoorspelling te kunnen baseeren.¹⁾

Hoewel dit onderzoek nog niet geheel afgelopen is, zijn de reeds gepubliceerde resultaten van zooveel belang, dat het de moeite loont, daarop in breder kring de aandacht te vestigen.

De Inlandsche rubbercultuur is nog lang niet aan het einde van haar ontwikkelingsproces. Indien geen bijzondere, storende factoren ingrijpen, zal de tegenwoordige productie in de toekomst nog zeer belangrijk overtroffen worden. Dit mag afgeleid worden uit de verhouding van tapbaren aanplant (boven 6 jaar) en jongen aanplant, uit de mate waarin thans nog wordt bijgeplant en daarnaast uit een vergelijking van de oudere productiegebieden, speciaal Djambi, met die, waarin de cultuur nog eerst in opkomst of in gedeeltelijke ontwikkeling is.

Ten aanzien van den bijplant luiden de rapporten eenstemmig, dat sedert eind 1922 overal op een ongekende schaal wordt bijgeplant. Wat de verhouding van tapbaren en jongen aanplant betreft, loopen de gegevens meer uiteen, maar in het algemeen kan gezegd, dat de jonge aanplant den tapbaren aanplant in aantal boomen overtreft. Het gewest Djambi, dat in productie bovenaan staat, had in 1924 bovendien naar schatting tweemaal zooveel tapbare boomen als met de voorhanden arbeidskrachten getapt konden worden. Waar het overgrootste deel der jonge boomen in 1922—1925 werd aangeplant, is de groote productiestijging na 1928 te verwachten, tenzij hooge prijzen, zooals sedert medio 1925, de bevolking gedurende langeren tijd tot overmatig tappen stimuleeren, waardoor dan aan den anderen kant in volgende

¹⁾ Tot dusver verschenen bij het departement van landbouw te Buitenzorg, als resultaat dezer onderzoekingen, monografieën over Djambi, Palembang, Westerafdeling en Z. en O. afdeling Borneo. Noord-Sumatra is nog ter perse. Bovendien verscheen Meded. No. 21 van het Centraal Statistisch Kantoor te Weltevreden, getiteld: Rubber in Nederlandsch-Indië.

jaren een groot aantal boomen ten gevolge van dit overtappen tijdelijk buiten productie komen.

Wat de jongere productiegebieden, zooals de Lampongs, Tapanoeli enz. in de toekomst zullen opleveren, is nog niet te voorspellen. Het laat zich verwachten, dat zij, hoewel de cultuur er later dan in Djambi en Borneo ter hand werd genomen, in de toekomst een soortgelijke ontwikkeling te zien zullen geven, dus relatief nog veel meer in productie zullen toenemen dan de oudere gebieden.

Het geheel overziende moet verwacht worden, dat de productie, welke zooals gezegd van 6000 ton in 1921 tot 120.000 ton in 1925 steeg, in de volgende 5 jaren zeker nogmaals verdubbelen zal, dus tot 240.000 ton¹⁾ zal oploopen, tenzij zich bijzondere remmende factoren voordoen.

Deze remmende factoren kunnen zijn gebrek aan grond, gebrek aan arbeidskrachten, ontijdig voor de productie verloren gaan der tuinen of een te lage verkoopprijs.

Gebrek aan grond heeft de bevolking op de buitengewesten in het algemeen niet. Bij een zoo weinig eischend gewas als rubber is van dezen factor ter beperking van de bevolkingscultuur zeer weinig te verwachten.

Gebrek aan arbeidskrachten bestaat zeer bepaald in Djambi, het gewest dat thans nog 25 pCt. van de bevolkingsrubber levert, maar elders feitelijk niet, daar de Inlandsche rubberplanter voor het tappen een veel hooger loon kan betalen dan welke andere werkgever. De meest algemeene vorm van betaling is het „bagi-doewa”-systeem, waarbij de helft van het gewonnen product voor den tapper is. Een dagproduct van 1½ K.G. droog product wordt normaal geacht, waarvan dus ¾ K.G. voor den tapper is. Bij de prijzen, zooals deze begin 1925 voor rubber golden, kwam dit neer op ongeveer 75 cents tot f 1.50 per dag. De tegenwoordige prijzen zijn echter een veelvoud daarvan. Zelfs wanneer deze terugloopen beneden het niveau van begin 1925, behoeft de inlandsche rubbercultuur nog niet voor gebrek aan tappers te vreezen, daar in andere cultures veel lager loonen verdiend worden.

Ontijdig voor de productie verloren gaan van tuinen is een factor, die zeker eenige beteekenis zal hebben, maar in de verste verte niet die beteekenis, welke verschillende schrijvers over dit onderwerp er aan toegekend hebben. De bovengenoemde gewestelijke monografieën wijzen er op, dat overal, ook in Djambi, de potentieele productie nog toeneemt, dat er meer bast bijgroeit, dan er vernield wordt. Wel vallen afzonderlijke boomen als producenten uit, maar nog niemand heeft een tuin gezien, die door overtappen blijvend voor de productie verloren is gegaan.

De laatste der bovengenoemde factoren, de mogelijkheid van beperking der productie door een te lagen verkoopprijs, is het moeilijkst met zekerheid op zijn invloed te waardeeren.

Niemand kan zeggen, welke verrassingen de rubberprijzen in de toekomst nog zal bieden en of het mogelijk zal blijken, dien prijs althans eenigermate te stabiliseren. Wel schijnt het na de thans gepubliceerde gegevens als vaststaand aangenomen te mogen worden, dat de Inlandsche rubbercultuur nog met winst kan produceeren bij prijzen, die voor de Europeesche cultuur verliesgevend zijn. Uit den aard der zaak zijn er groote locale verschillen, mede samenhangend met de groote verschillen in watergehalte in de verschillende gewesten, maar globaal genomen zal de Inlandsche cultuur met volle kracht loonend blijven produceeren bij prijzen van f 20.— tot f 40.— per pikol nat product, of omgerekend op London standaardnoteeringen, bij een prijs van 35 tot 60 cent per Eng. pond. Daar-

¹⁾ Deze cijfers hebben betrekking op de rubber, zooals deze wordt uitgevoerd, dus met een voor de verschillende gewesten uiteenlopend, maar altijd hoog watergehalte. Gemiddeld bedraagt het watergehalte ongeveer 1/3.

tegenover staat, dat de ontwerpers van het Stevenson restrictieplan uitgegaan zijn van een noodzakelijken minimumprijs voor de Europeesche rubbercultuur van 75 cent per pond.

Deze conclusie wordt bevestigd door het verloop der productie van Inlandsche rubber in de jaren 1920—1922. De lang aanhoudende, sterke prijsdaling in 1920/21 gaf een daling in den export, daar de lange keten van opkooers bij een voortdurend dalende markt verlies leed en den opkoop staakte, maar bij de verdere langzame daling van Februari 1921 tot Juli 1922 nam de export van bevolkingsrubber regelmatig toe, hoewel al dien tijd de prijzen voor de Europeesche cultuur verliesgevend waren.

Ook langs nog anderen weg is dit resultaat te vinden. Bij de Inlandsche rubbercultuur wordt een dagproduct per tapper van $1\frac{1}{2}$ K.G. droog, zooals gezegd, normaal geacht. Bij de Europeesche cultuur wordt het twee- tot driedubbele bereikt. Bij de eerste zijn de directe tapkosten dus feitelijk $2\frac{1}{2}$ maal zoo hoog als bij de laatste, maar bij de eerste vertegenwoordigen deze tapkosten tevens vrijwel de totale productiekosten, terwijl zij bij de laatste een fractie daarvan zijn. Als gemiddelde zou men kunnen aannemen, dat bij de Europeesche cultuur de directe tapkosten slechts $\frac{1}{5}$ en de bereiding, de algemeene kosten en de kapitaalrekening inclusief kapitaalrente $\frac{1}{2}$ van den productieprijs vormen. De Inlandsche rubbercultuur zal dus bij lager prijzen loonend blijven dan de Europeesche.

Geen der vier genoemde factoren zal dus, voor zoover zich dit thans laat overzien, in de naaste toekomst de productie van de bevolkingsrubber in belangrijke mate kunnen beperken.

* * *

Welke economische betekenis heeft deze groeiende bevolkingscultuur voor Nederlandsch-Indië als geheel en voor de betrokken gewesten in het bijzonder?

In de eerste plaats zij gewezen op de verbetering van de handels- en betalingsbalans van Ned.-Indië. Tegenover de sterke vermeerdering van de exportwaarde door den rubberuitvoer staat een onbetekenende afname bij enkele andere producten en een betrekkelijk geringe toename van den import. Voor de betalingsbalans zij gewezen op het feit, dat de uitvoer van bevolkingsrubber tot een waarde van 250 millioen verkregen werd, zonder dat hiervoor buitenlandsch kapitaal behoefde te worden aange trokken. De Europeesche rubbercultuur heeft eenige honderden millioenen niet-Nederlandsch-Indisch kapitaal nodig gehad om een ongeveer evengroote uitvoerwaarde te produceeren. Het verschil in gunstigen zin voor de betalingsbalans springt in het oog.

In de tweede plaats beteekent deze omvangrijke nieuwe bevolkingscultuur een groote vermeerdering van de arbeidsgelegenheid en van de welvaart in de betrokken gewesten. Vooral in de vier gewesten, die samen 80 pCt. van den bevolkingsuitvoer leveren, n.l. Djambi, Palembang en de beide deelen van Borneo, treedt dit zeer sprekend aan het licht. In Djambi is zelfs een dusdanig tekort aan arbeiders, dat in 1924 slechts 50 pCt. der tapbare rubberboomen getapt kon worden. In de Westerafdeeling van Borneo is het nog niet zoo erg — slechts 5 pCt. der bevolking is benoedigd voor het rubber tappen —, maar toch trad reeds een verontrustend verloop op onder het lager personeel in gouvernementsdienst, bij houtaankappen enz. In de andere genoemde gewesten en elders in rubber produceerende streken worden wel hooge loonen verdiend, maar gaat dit nog niet ten koste van andere werkgevers.

Over de welvaart, als gevolg van de rubberverdiensten, is al veel gepubliceerd, daar de gevallen

van verkwisting, die er mede gepaard gaan, iederen bezoeker opvallen. Sprekend zijn in dit opzicht niet alleen de hooge loonen en de sterk gestegen prijzen van eerste levensbehoefden, maar ook de verhoogde import van auto's, fietsen, levensmiddelen, manufacturen enzovoorts. Verhalen als dat van den inlander, die zich een bankbiljet van f 1000,— op de borst spelde en zich zoo liet fotografeeren, van anderen die per auto uitgingen om in heerdienst aan den weg te gaan werken, van een auto in het binnenland, die over niet meer dan 150 Meter rijdbaren weg beschikte, en dergelijke, hebben den indruk gevestigd, dat het gemakkelijk verdiende geld in het algemeen weer lichtvaardig en nutteloos wordt uitgegeven. Toch schijnt mij deze conclusie in haar algemeenheid onjuist. Alle berichtgevers verklaren eenstemmig, dat de vermeerderde welvaart zich overal afspiegelt in nieuwe en verbeterde woningen, dat velen hun geld beleggen in nieuwe rubber- of klappertuinen, dat zeer veel geld in contanten opgepot wordt. Als geheel bezien is de plotselinge overvloed van contant geld wel niet zonder schaduwzijden, maar beteekent hij toch een toeneming van de welvaart, een versterking van het economisch weerstandsvermogen en een verhooging van het levenspeil, waarover men zich slechts verheugen kan.

Een belangrijk punt voor den fiscus is voorts de groote versterking van de draagkracht der betrokken bevolkingsgroepen, die in de bovengenoemde vier gewesten in 1925 rond 200 millioen aan hun inkomen zagen toegevoegd. Theoretisch zou dit in een evenredige stijging van de inkomstenbelasting tot uiting moeten komen. Op grond van verschillende overwegingen, die we hier verder laten rusten, heeft de Regeering gemeend, dat hier aanleiding was voor wederinvoering van het in 1921 afgeschafte uitvoerrecht op rubber „niet van ondernemingen afkomstig,” waardoor de fiscus althans voor een zeker bedrag deelt in de buitengewone winsten van de bevolkingsrubbercultuur.

Een schaduwzijde van de te snelle ontwikkeling en van de te hooge prijzen bij de bevolkingsrubber is ongetwijfeld de achteruitgang van den aanplant van voedingsgewassen. Toch hoede men zich hier voor overdrijving. Op zichzelf is het logisch en als een economische vooruitgang te beschouwen, wanneer een deel van de Inlandsche bevolking den zeer weinig loonenden rijstbouw in den steek laat om de veel rendabeler handelsgewassen te gaan produceeren. Bovendien is de achteruitgang van den voedselaanplant nog allerminst verontrustend. In de meeste gevallen wordt naast de rubbercultuur ook de rijstcultuur aangehouden. De berichten van de plaatselijke onderzoekingen kloppen ten deze volkomen met het algemeene, statistische beeld van den rijstimport. Was deze in 1918 voor de buitengewesten tot bijna 400.000 ton opgelopen, na de jaren van voedselschaarschte heeft hij dit peil niet meer bereikt, maar schommelde in 1922 tot 1924 om de 200.000 ton per jaar, welke vermindering niet in hoofdzaak een gevolg is van een geringer aantal contractkoelies op de ondernemingen, maar van een grooter eigen productie der bevolking.

Alles samengenomen is er zeker reden zich te verheugen over de krachtige ontwikkeling van deze bevolkingscultuur: Waar zonder twijfel nog veel gedaan kan worden, om de daaraan verbonden nadeelen zoo gering mogelijk te doen zijn, om bestaande fouten bij de cultuur en tap te verbeteren en om misstanden bij den handel weg te nemen, daar is het te hopen, dat de verschillende Regeeringsorganen de wegen weten te vinden, die in deze opzichten tot het gewenschte doel leiden.

A. A. L. RUTGERS.

Den Haag, 7 December 1925.

PERZIE.

Er zijn niet veel landen voor welke de oorlog in financieel en staatkundig opzicht ten slotte voordelig is gebleken, gelijk dat met Perzië het geval is.

Niet alleen toch is de Perzische staatsschuld, die toch reeds niet buitensporig hoog was, geslonken tot ongeveer f 32.000.000, ook doordien de Russische regeering, mede ten koste van hare Europeesche crediteuren, afstand deed van de ongeveer f 85.000.000, die de Perzische Staat haar schuldig was, maar ook in politiek opzicht heeft Perzië zijne onafhankelijkheid grotendeels herkegen. Immers nu de Russische bedreiging uit het Noorden, wegens Ruslands onmacht zoo goed als verdwenen was, bestond er voor Engeland geen aanleiding meer, daar een tegenwicht van uit het Zuiden tegenover te stellen. Dat neemt niet weg, dat Englands maritiem overwicht in de Perzische Golf niet alleen nog steeds onaangetaast is gebleven, maar wegens het Mesopotamische mandaat zelfs nog in groote mate vermeerderd is. Dat overwicht is van te grooter economische beteekenis, nu Perzië voor den aanvoer van Europeesche fabrikaten, die het onmogelijk ontberen kan, op aanvoeren van uit de Perzische Golf afhankelijk is, daar Rusland als leverancier, die zichzelf niet eens van het noodige kan voorzien, op den achtergrond geraakt is (hoewel hierin den laatsten tijd wel eenige verbetering is gekomen). Onder die fabrikaten nemen suiker, thee, benevens katoenen en wollen textielgoederen de voornaamste plaats in, daar de beide eerste artikelen in het land zelf niet geproduceerd worden en de Perzische textielindustrie, die vroeger van zooveel omvang was, dat zij zelfs naar Europa kon exporteeren, reeds lang door de Westersche zoo goed als vernietigd is.¹⁾ Bij die artikelen komen dan nog andere geheel onontbeerlijke goederen, zooals ijzer en vooral koper, tin en andere metalen, drogerijen enz.

De politieke emancipatie zou echter zeker mislukt zijn, zonder het optreden van den man, wiens naam den laatsten tijd algemeene bekendheid heeft verkregen, Riza Chan Pahlavi, aan wien voorloopig het uitvoerend bewind is opgedragen, nadat de Nationale Vergadering de vorige dynastie met den Shah Ahmed van den troon voorgoed vervallen heeft verklaard. Of Riza Chan als President eener Perzische Republiek dan wel als Koning zal heerschen, hangt af van de door het thans nieuw bijeen geroepen en vergaderende parlement weldra te nemen beslissing.

De groote verdienste van Riza Chan ten opzichte van zijn vaderland, waardoor hem de hoogste plaats in den lande toekomt, ligt in het feit, dat hij er binnen enkele jaren in geslaagd is, hetgeen niemand had durven verwachten, een goed uitgerust en gedruild nationaal leger van ongeveer 40.000 man te vormen, hetwelk bovendien goed voorzien is van motorwagens, vliegtuigen en gepantserde auto's. Dank zij een krachtig lichaam en een onverzettelijken wil, gepaard aan een in Perzië ongekennd organiseerend talent, wist hij de geregelde betaling van soldij aan de troepen door te zetten, alhoewel zulks het grootste deel der geringe staatsinkomsten in beslag nam. Maar met behulp van zijn leger wist Riza Chan het centrale gezag, dat (zooals ik in Januari 1923 in de E.-S. B. vermeldde) enkele jaren geleden bijna niet meer voor de provincies bestond, geheel te herstellen. De altijd min of meer oproerige Nomaden, wier aantal in Perzië in de miljoenen loopt, werden door Riza Chan, eveneens met behulp van het leger, tot onderwerping gebracht. Ook was hij het, die Amerikaanse ambtenaren onder leiding van Dr. Mills-paugh ontbood, aan wie de reorganisatie der Staatsfinanciën werd opgedragen, die zij, geholpen door Riza Chan's krachtigen steun, tot stand hebben gebracht, zoodat zich thans het ongehoorde feit voor-

¹⁾ In den laatsten tijd is er echter eenige opleving in de handweefnijverheid, die wegens de lage loonen en lange werkuren in sommige streken loonend is, ook als huisnijverheid.

doet van een Perzisch budget, dat niet alleen in evenwicht is, maar waarop zelfs een overschot in uitzicht wordt gesteld.

Voor het jaar 21 Maart 1923—21 Maart 1924¹⁾ waren de inkomsten de volgende:

		Per-
		centage
Invoerrechten	Kr. 75.203.000	33
Directe Belastingen	„ 35.741.000	16
Royalties Anglo Persian Oil Co.	„ 23.245.000	10
Verkoop Regeeringsgraan	„ 20.146.000	9
Telegraafontvangsten	„ 11.327.000	5
Posterijen	„ 10.598.000	5
Opiumaccijns	„ 11.083.000	5
Indirecte belastingen	„ 9.119.000	4
Tollen	„ 6.844.000	3
Voorraden Regeeringsgraan	„ 6.572.000	2
Kroonlanden	„ 4.814.000	2
Tabaksbelasting	„ 4.325.000	2
Diverse inkomsten	„ 11.734.000	
Totaal	Kr. 230.751.000 ²⁾	

terwijl dit totaal voor 1924—1925 op Kr. 234.384.000 en voor 1925—26 op Kr. 235.000.000 werd begroot.

Voor het jaar van 21 Maart 1924—21 Maart 1925 werden de Uitgaven als volgt begroot:

		Per-
		centage
Ministerie van Oorlog	Kr. 92.000.000	40
Ministerie van Financiën	„ 37.450.000	16
Ministerie van Binnenl. Zaken incl. politie en gendarmerie	„ 21.000.000	9
Dienst der Staatsschulden	„ 16.235.190	7
Posterijen en Telegraaf	„ 16.200.000	7
Ministerie van Publieke Werken	„ 8.400.000	4
Pensioenen	„ 8.000.000	3
Ministerie van Buitenl. Zaken	„ 7.520.000	3
Ministerie van Justitie	„ 6.200.000	3
Parlement	„ 4.401.340	2
Hofhouding, civiele lijst enz.	„ 4.227.000	2
Amerikaansche adviseurs	„ 1.000.000	—
Pensioen Mohamed Ali Shah	„ 750.000	—
Kabinet van den Ministerraad	„ 480.000	—
Diverse uitgaven	„ 10.507.000	
Totaal	Kr. 234.370.530	

Volgens de laatst gepubliceerde officieele uitgaven werden de Inkomsten over het jaar 1925—1926 geraamd op Kr. 235.000.000, terwijl de Uitgaven iets lager werden geraamd dan het bovenstaande bedrag.

Deze uitkomsten zijn voor Perzië eenvoudig ongehoord gunstig, want onder het wanbeheer van de laatste vier vorsten uit de thans door het Parlement afgezette dynastie werden de tekorten, die steeds door Russische en Engelsche leeningen en voorschotten gedekt moesten worden, steeds grooter en was er schier geen enkele bron van inkomsten verpand.

Dank zij de buitengewone vrijgevigheid der Bolsjewisten, waarvan boven melding werd gemaakt, is de Staatsschuld tot het reeds genoemde minimale bedrag van pl.m. f 32.000.000 geslonken, van welk bedrag f 1.673.000 aan de Britsche Regeering verschuldigd is (de rente bedraagt tusschen de 5 en 7 pCt.) en f 1.146.000 aan de Imperial Bank of Persia tegen 7 pCt. rente. Als zekerheid dezer leeningen zijn de invoerrechten van de Perzische Golf en Zuidelijk Perzië aan de Britsche Regeering verpand, terwijl de Imperial Bank of Persia zekerheid bezit in den vorm van de verpanding van ontvangsten uit graan en vooral van de Royalties der Anglo-Persian Oil Co.

Deze bank werd in 1889 te Londen opgericht met een kapitaal van f 1.000.000, terwijl haar door de Perzische Regeering voor 60 jaren concessie werd verleend voor het uitsluitend recht tot uitgifte van bankpapier; tevens verleende de Britsche Regeering haar een Royal Charter, hetwelk kort geleden tot 1949 werd verlengd. Het kapitaal werd in 1895 uit hoofde van verliezen wegens de geweldige daling van den zilverprijs tot f 650.000 teruggebracht, doch

¹⁾ In Perzië begint het administratieve jaar steeds op 21 Maart, een gewoonte, die daar sedert de oudste tijden gevolgd wordt. Cijfers uit het rapp. v. h. Britsche gezantschap te Teheran d.d. Apr. '25. ²⁾ 1 Kran = pl.m. 28½ cents.

sedert dien tijd zijn reserves gekweekt, die het verlies meer dan compenseeren. De balans der Bank per 20 Maart 1925 was als volgt:

<i>Liabilities.</i>		<i>Assets.</i>	
Capital	£ 650.000	Cash & bankers ..	£ 2.675.800
Reserve	„ 420.000	Securities	„ 1.699.029
Circulation	„ 1.301.146	Bills discounted ..	„ 2.316.708
Deposits	„ 3.916.722	„ Receivable ..	„ 1.280.675
Bills payable ..	„ 1.654.565	Premises	„ 29.787
Profit & Loss ..	„ 59.566		
	£ 8.001.999		£ 8.001.999
<i>Profit and Loss Account.</i>			
Dr.			
Sundries	£ 65.426	Balance	£ 34.552
Dividend	„ 59.566	Net Profit	„ 90.440
	£ 124.992		£ 124.992

terwijl £ 34.552 volgens een goede gewoonte, bij de Engelsche banken in het algemeen gevolgd, op nieuwe rekening werden overgebracht. Onder „Sundries” waren £ 20.000, die naar de Reserve werden overgebracht en £ 5.000, die op gebouwen werden afgeschreven, benevens onkosten.

Het bankbedrijf, gesteund door een zoo waardevolle concessie als het monopolie van de uitgifte van bankpapier, blijkt dus in Perzië voordeelig, en de aandelen der bank worden dan ook te Londen ver boven pari genoteerd, doch weinig verhandeld. Zij gelden voor veilige belegging.

Een ander bankbedrijf waarmede ongetwijfeld groote winst te behalen is zoodra er een behoorlijk kadaster is ingesteld, zou het hypotheekbedrijf zijn. Immers de rentestandaard in Perzië is zeer hoog, en van 12—18 pCt. is in het geheel geen uitzondering. Tot nog toe echter bestaat er in Perzië geen enkele hypotheekbank.

Inmiddels heeft de Imperial Ottoman Bank in concurrentie met de I. B. P. eenige branches in Perzië geopend, en de Sovjet Regeering heeft dat voorbeeld gevolgd.

Hoewel Perzië staatkundig en officieel van Engeland onafhankelijk is, vooral nadat onder Riza Chan's leiding het Perzische Parlement het Anglo-Perzische Vondrag van 1919 in 1921 afstemde, blijkt uit bovenvermelde cijfers echter wel, dat het met de financieele onafhankelijkheid nog eenigszins anders gesteld is. Een belangrijk element in den toestand is zeker de sedert eerst een tiental jaren opgekomen Petroleum-industrie van de Anglo-Persian Oil Co. te Abadan aan de Karoen-rivier in Z.-W. Perzië. De productiviteit der aldaar gelegen olievelden neemt steeds toe, zooals blijken moge uit de volgende cijfers, die de A. P. Oil Co. 11. November publiceerde:

1918—19	1.106.445 tons
1919—20	1.385.301 „
1920—21	1.743.557 „
1921—22	2.327.221 „
1922—23	2.959.028 „
1923—24	3.714.216 „
1924—25	4.333.933 „
1925—26	4.500.000 „ (geschat)

en met de productie neemt ook het bedrag toe, hetwelk de regeering uit hoofde van royalties in ontvangst neemt. Behalve zes nieuwe velden in Z.-W. Perzië, waar proefboringen in gang zijn, is de A. P. Oil Co. geïnteresseerd in een gedeeltelijk in Irak, gedeeltelijk in Perzië gelegen olieveld, genaamd Naft Khana, voor de exploitatie waarvan zij eene dochtermaatschappij met een kapitaal van £ 1.000.000 heeft opgericht.

Behalve het directe voordeel der royalties heeft de regeering nog het indirecte voordeel van de ongeveer f 30.000.000, die de A. P. Oil Co. ieder jaar aan arbeidsloon en inkoop in Z.-W. Perzië uitgeeft, ¹⁾ waardoor natuurlijk de douane-ontvangsten en accijnzen stijgen, terwijl de handel in die streek sterk vooruitgaat.

¹⁾ Dit bedrag vertegenwoordigt ongeveer 50 pCt. van de exportwaarde der petroleum.

Zoo is de Petroleum-industrie, op modernen voet ingericht, voor Perzië een tot voor enkele jaren nooit verwachte bron van welvaart geworden. Weliswaar werd de concessie verleend in een tijd van corruptie en was het vastgestelde bedrag voor royalties betrekkelijk zeer laag. ¹⁾ Onder het tegenwoordige regime zouden de voorwaarden stellig zoo gunstig niet zijn. Ook de uitgestrektheid der concessie over een gebied ongeveer zoo groot als Frankrijk, is eenigszins buitensporig.

De Anglo Persian Oil Co. deelt dezer dagen een dividend van 12½ pCt. uit over een kapitaal van £ 8.950.000, terwijl niet minder dan £ 1.193.000 werden afgeschreven en bovendien £ 2.072.799 op nieuwe rekening werden overgebracht. De resultaten zijn derhalve bijzonder gunstig en met een toenemende productie schijnen de vooruitzichten steeds te verbeteren.

De verhouding tusschen Riza Chan en de maatschappij schijnt zeer goed te zijn, want ter vergadering van aandeelhouders in November jl. te Londen gehouden, werd medegedeeld, dat „His Imperial Highness” aan de etablissementen een bezoek had gebracht. Uit den aan Riza Chan bij deze gelegenheid toegekenden titel valt af te leiden, dat men verwacht, dat hij den titel van Shahinshah of Keizer zal aannemen, en in dit geval zou er dus van de oprichting eener Perzische republiek op het voetspoor van Turkije geen sprake zijn.

* * *

De buitenlandsche handel van Perzië is mede ten gevolge van de ontwikkeling der petroleumindustrie zeer toegenomen, hoewel natuurlijk de val in den zilverprijs de koopkracht der bevolking sterk heeft verminderd, vergeleken met 5 jaren geleden.

<i>Importen 1923—24.</i>		<i>Percentages.</i>
Levende dieren	Krs. 5.658.000	0,8
Voedingsmiddelen en dranken ..	225.579.000	33,—
Grondstoffen en half-fabrikaten	76.076.000	11,—
Fabrikaten	375.956.000	54,—
Edele metalen	10.982.000	2,—
Totale waarde		Krs. 694.251.000

<i>Exporten 1923—24.</i>		
Levende dieren	Krs. 223.000	0,03
Voedingsmiddelen en dranken ..	67.804.000	9,—
Grondstoffen en half-fabrikaten	554.212.000	72,—
Fabrikaten	133.402.000	17,—
Edele metalen	12.751.000	2,—
Totale waarde Krs. 768.392.000		

De voornaamste import-artikelen zijn:

Katoenen Manufacturen	Krs. 205.409.000
Suiker	131.735.000
Thee	60.172.000
Minerale oliën	19.848.000
Katoenen garens	18.234.000
Kolen en houtskool	17.749.000
Wollen manufacturen	11.207.000
Gemengde wollen en katoenen manufacturen ..	5.434.000
IJzerwaren en kramerijen	10.976.000

De voornaamste export-artikelen zijn:

Minerale oliën	Krs. 383.000.000
Tapijten	105.024.000
Opium	60.219.000
Ruwe katoen	49.399.000
Vruchten (meest gedroogd)	38.948.000
Wol	13.233.000
Rijst	12.905.000
Katoenen manufacturen	7.698.000

Terwijl in 1913—14 Ruslands aandeel in de totale handelsbeweging 60 pCt. en dat van Engeland 21 pCt. bedroeg, is Englands aandeel thans 57 pCt. en (sedert de verbetering in den toestand in Rusland) Ruslands aandeel 18 pCt.

Voor Nederland is de Perzische markt voornamelijk van belang, t.o.v. van *katoenen en wollen manufacturen*, hoewel het niet gemakkelijk is na te gaan, hoe groot de waarde van den Nederlandschen uitvoer dier

¹⁾ Ongeveer 16 pCt. van de netto waarde der producten.

goederen naar Perzië bedraagt. Verder is *suiker* een artikel van eenig belang en in 1923—24 bedroeg Nederlands aandeel in Perzië's suiker-importen ongeveer 7280 tons of 14 pCt. van een totaal van 52.000 tons. Van deze hoeveelheid kwam ongeveer een vierde uit Britsch-Indië, doch hieronder is ongetwijfeld een belangrijk quantum *Javasuiker*, die via Britsch-Indië de Perzische markt bereikt. De Javafabrikanten zijn tevreden met hun tegenwoordige systeem, waarbij zij den export liever aan derden overlaten.

Ook *thee*, waarvan de importen ongeveer 5800 tons bedroegen, is een belangrijk invoerartikel, doch hiervan schijnt slechts een zeer klein percentage uit Ned.-Indië afkomstig te zijn, daar ongeveer 97 pCt. uit Britsch-Indië werd aangevoerd.

Is de handel voor een land met ongeveer 10.000.000 inwoners dus nog van betrekkelijk geringen omvang, zoo ligt dat grootendeels aan de weinige ontwikkeling van de natuurlijke hulpbronnen des lands, behalve petroleum. Die hulpbronnen moeten vooral op het gebied van landbouw, tuinbouw en veeteelt worden gezocht, daar de bewoners voor die takken van bedrijf veel aanleg hebben. Maar op die gebieden valt nog schier alles te doen. Ten eerste kunnen enorme uitgestrektheden goede grond door het bouwen van stuwdammen bevoeid en vruchtbaar gemaakt worden met de geweldige watermassa's, die ieder voorjaar vruchteloos verloren gaan in moerassen, waarin zij van de talrijke hoge gebergten afstromen. Verder kunnen land- en tuinbouw en veeteelt op allerlei wijzen bevorderd worden, die wij in Europa gewoon vinden, maar waaraan in het Oosten nog niemand denkt.

Wanneer het Riza Chan gelukt zich te handhaven en een werkelijke nieuw régime te vestigen dan zal de Perzische regeering aan deze en talrijke andere urgente onderwerpen zeker meer aandacht wijden dan tot dusverre.

H. DUNLOP.

Den Haag, 9 Dec. 1925.

DE TOESTAND VAN DE PRODUCTENMARKT OP JAVA GEDURENDE DE EERSTE 3 KWARTALEN VAN 1925.

Suiker. In verband met de dalende prijzen is de positie van de suikermarkt op Java minder gunstig dan in vorige jaren. De Java-productie is belangrijk stijgende, terwijl ook de wereldproductie toeneemt.

De plaats, welke de Java-suiker zich tijdens de oorlogsjaren in Europa veroverd heeft, is thans vrijwel verloren gegaan, en wel ten gunste van Cuba en de Europeesche bietsuiker.

De export van Java naar Europa is dit jaar dan ook zeer belangrijk afgenomen, zooals uit onderstaande cijfers, welke een beeld geven van de geëxporteerde hoeveelheden hoofdsuikers gedurende de eerste drie kwartalen van 1923/1925, moge blijken:

	1923	1924	1925
	ton	ton	ton
Totale export	1.403.267	1.442.177	1.513.700
Waarvan naar Europa	324.067	284.350	142.780

In verband met een en ander mag wel worden aangenomen, dat de uitvoeren naar Europa verder zullen blijven afnemen, zoodat het product, evenals vroeger, n.l. vóór den oorlog het geval was, wederom praktisch geheel en al op de markten in het Verre Oosten zal zijn aangewezen.

Toch is de toestand van de industrie op Java gezond. De thans komende oogst zal een opbrengst geven, waaraan men vroeger stellig niet zou hebben durven denken. In dit verband verdient vermelding, dat enkele fabrieken zelfs meer dan 200 picol suiker per bouw hebben verkregen. Met de stijgende productie wordt uiteraard de kostprijs van het product gunstig beïnvloed.

De oogst-1925 werd op het einde van de verslagperiode geschat op ongeveer 35.500.000 picols.

Hieronder volgen de cijfers, verstrekt door de Ver-

enigde Javasuikerproducenten, betreffende de werkelijke productie tot op ult. September en de afleveringen in de havens. Ter vergelijking zijn tevens de cijfers van oogst-1924 vermeld:

	Hoeveelheid in picols.			
	Oogst-1925.		Oogst-1924.	
	Productie	Aflever.	Productie	Aflever.
Sup. Hoofds. . .	18.776.868	18.532.876	15.508.318	15.267.708
Sup. Stroops.	177.061	172.945	273.276	265.336
Hoofdsuiker				
No. 16 en h.	5.183.745	5.093.750	6.444.544	6.367.619
Muscovados ..	7.569.618	7.530.778	4.430.793	4.380.367
Melassesuiker	448.510	400.895	293.458	250.965
Zaksuiker	4.380	4.141	4.636	4.636
Kan. Stroops.	51.245	50.571
	32.211.427	31.785.956	26.955.025	26.536.631

De gemiddelde opbrengstprijzen werd getaxeerd op f 11.400 per picol kristal, tegen

f	14,138	per pic. kristal in	1924
-	13,227	" " " "	1923
-	10,989	" " " "	1922
-	15,032	" " " "	1921
-	33,588	" " " "	1920
-	17,661	" " " "	1919
-	8,631	" " " "	1918.

De prijzen zijn in de verslagperiode, behoudens eenige schommelingen, voortdurend afgebrokkeld; begin Januari noteerde Superieure Hoofdsuiker Juli—Augustus-levering f 11.— tot f 11 $\frac{1}{8}$ per picol, einde Juli was de noteering voor dezelfde positie f 10 $\frac{1}{8}$ tot f 10 $\frac{3}{8}$ en einde September voor ready suiker f 9 $\frac{1}{2}$ tot f 9 $\frac{1}{4}$ per picol.

De suiker uit oogst 1926 is nog niet gemakkelijk te verkopen. De Vereenigde Javasuikerproducenten verkochten uit dezen oogst tot het einde der verslagperiode slechts 1.024.916 picols.

Koffie. Sinds den aanvang van het jaar is er in de positie van dit artikel weinig verandering gekomen. De prijzen, die zeer hoog waren, zijn belangrijk gedaald, doch bleven toch op een hoog peil, zooals het hier volgende staatje aantoonst:

	Rob.-koffie	W.I.B.	Nat. Robusta.	
	f	p. pic.	f	p. pic.
30 December 1924 ready	f 75	p. pic.	f 65	p. pic.
27 Jan. 1925 Jan./Maart	- 72 $\frac{1}{2}$	" "	- 63 $\frac{1}{2}$	" "
24 Febr. " " "	- 71 $\frac{1}{2}$	" "	- 63	" "
31 Maart " " ready	- 69	" "	- 60 $\frac{1}{2}$	" "
28 April " " "	- 69 $\frac{1}{2}$	" "	- 56 $\frac{1}{2}$	" "
26 Mei " " "	- 70	" "	- 51 $\frac{1}{2}$	" "
29 Juni " " "	- 62	" "	- 51 $\frac{1}{4}$	" "
30 Juli " " "	- 60	" "	- 50	" "
28 Aug. " " "	- 65	" "	- 53 $\frac{1}{2}$	" "
26 Sept. " " "	- 61 $\frac{1}{2}$	" "	- 51 $\frac{1}{2}$	" "

De wereldvoorraad is ongeveer gelijk gebleven sinds 1 September 1924, waaruit blijkt, dat consumptie en productie ongeveer tegen elkaar opwegen. Bij het beschouwen der cijfers dient men echter wel rekening mede te houden, dat het grootste productieland door beperking der aanvoeren een stijging der voorraden tracht te voorkomen. De wereldvoorraden geven het volgende beeld:

	1 Sept. 1925	5.237.000	balen.
1	1924	4.287.000	"
1	1923	5.852.000	"
1	1922	8.801.000	"
1	1921	9.063.000	"

De voorraad der laatste jaren is laag te noemen, indien men in aanmerking neemt, dat onder normale omstandigheden een wereldvoorraad van ongeveer een halve jaarconsumptie gewenscht is. De hoge prijzen in alle markten bewijzen wel, dat er niet voldoende koffie beschikbaar komt.

Een sterke prijsdaling is voorloopig niet te verwachten, daar drie factoren gunstig op de positie inwerken, t.w.: 1e. een toenemende consumptie in Amerika tengevolge van de stijgende koopkracht; 2e. toenemende consumptie in Europa, waar langzamerhand betere toestanden gaan heerschen, en 3e. de reguleering der aanvoeren door de Braziliaansche regeering.

Onder invloed van de loonende prijzen breidt de

cultuur zich hier en daar in Ned.-Indië eenigszins uit; in het bijzonder schijnt het achterland van Palembang de aandacht der koffieplanters te trekken.

Thee. De prijsdaling, welke op het einde van het vorige jaar begon, zette zich voort en nam aanvankelijk een verontrustende snelheid aan. Gedurende de eerste acht maanden van verslagperiode kwam ze wel niet tot stilstand, maar ze temperde haar vaart aanmerkelijk en het maakt den indruk, dat de eenigszins hoogere prijzen, welke gedurende September golden, voorloopig gehandhaafd zullen blijven. Dit beteekent, dat de „boom“-periode weliswaar voorbij is, maar dat de theeproducenten toch nog loonende prijzen voor hun product kunnen bedingen.

Het prijsverloop op de Batavia-markt was als volgt:

	In cents per half K.G.			
	5-10/1-25	2-7/3-25	4-9/5-25	27/6-4/7-25
Oranje Pecco gew.	97-102	75-85	74-80	75-83
Pecco	92-103	73-80	65-74	65-76
Pecco Souchong	85-96	68-78	60-70	60-70
Br. Or. Pecco gew.	90-103	70-80	62-73	70-80
Broken Pecco	88-98	65-75	57-67	57-72
Broken Tea	82-92	58-72	47-65	45-63
	24-28/8-25	21-26/9-25		
Oranje Pecco gew.	74-82	76-85		
Pecco	63-78	65-80		
Pecco Souchong	58-68	55-70		
Br. Or. Pecco gew.	66-80	70-86		
Broken Pecco	56-72	63-75		
Broken Tea	40-60	47-65		

Over het algemeen neemt men aan, dat de prijsdaling een gevolg is geweest van de sterk opgevoerde productie. Dit is niet geheel juist; immers de daling begon in 1924 en de productie van 1924 overtrof die van 1923 niet in belangrijke mate. Wel echter namen de uitvoeren van zwarte theeën uit de verschillende productielanden sterk toe, doch die van groene theeën namen in bijna gelijke mate af.

In de consumptielanden is ernstig geklaagd over den achteruitgang der kwaliteit van thee en vele zendingen bleken bij aankomst zoo inferieur, dat ze door koopers werden geweigerd. De Java-planters meenen, dat deze achteruitgang in hoofdzaak te wijten is aan de opkoopthee. Om tegen de slechte praktijken der inheemsche producenten krachtiger te kunnen optreden, hebben de bij den opkoop betrokken ondernemingen de z.g. Theeblad-vereeninging opgericht. Het bestuur dezer vereeninging heeft West-Java in kringen verdeeld en de ondernemingen in elken kring verbonden zich om niet buiten haar rayon op te koopen en om binnen haar rayon samen te werken bij de vaststelling van prijzen en van minimum-kwaliteiten.

De uitvoercijfers van thee van Java in de eerste drie kwartalen van 1925 zijn lager dan die in dezelfde periode van 1924:

	Jan./Sept. 1925	Jan./Sept. 1924	Jan./Sept. 1923
Bladthee	31.089.000 K.G.	35.180.000 K.G.	30.116.000 K.G.
Stofthee	1.866.000 „	203.000 „	153.000 „
Totaal	32.955.000 K.G.	35.383.000 K.G.	30.269.000 K.G.

In de Engelsche koloniën nam de uitvoer daarentegen sterk toe.

De toeneming der productie is een zwak punt in de theepositie, zoolang althans de consumptie geen gelijken tred daarmede houdt. In het voeren van propaganda tot het opvoeren der consumptie blijft Ned. Indië ver ten achter bij andere productielanden, bijv. Britsch-Indië en Ceylon. Bekend is de campagne in Amerika, van welk land men bij de doorgevoerde drooglegging veel verwacht. Britsch-Indië bereikte in eigen land een sterke verbruikstoename, zooals de hier volgende cijfers aantoonen:

1921/22	30.500.000 lbs.
1922/23	39.000.000 „
1923/24	47.250.000 „
1924/25	47.000.000 „

Te oordeelen naar de grootste theemarkt, London, krijgt men den indruk, dat de wereldconsumptie

stabiel blijft. In het eerste halfjaar 1925 werd voor binnenlandsche consumptie afgeleverd 194.100.000 lbs., tegen 194.800.000 lbs. in 1924, terwijl voor heruitvoer werd afgevoerd 33.860.000 lbs., tegen 36.400.000 lbs. in 1924.

Een gunstige omstandigheid voor de theepositie is, dat volgens de laatste berichten Rusland's invoeren zeer sterk beginnen te stijgen. Men mag evenwel in dit opzicht niet te optimistisch gestemd zijn, omdat dit rijk nog niet over voldoende koopkracht beschikt, zoodat de consumptie in Rusland voorloopig als gunstige factor in de markt nog niet te hoog mag worden aangeslagen.

Rubber. De rubbermarkt was gedurende de verslagperiode uitermate nerveus; gedurende de eerste zeven maanden vlogen de prijzen van het product omhoog, ondergingen echter tegen half Augustus een gevoelige daling, doch konden zich nadien weer eenigszins herstellen en bereikten in September wederom een belangrijke hoogte.

Daar de prijzen bij het begin van het jaar langzaam stegen, werd op 1 Februari volgens het Stevenson-plan slechts 5 pCt. vrijgegeven, daarna op 1 Mei een verdere 10 pCt. en op 1 Augustus wederom 10 pCt., zoodat over Augustus/September 75 pCt. van de standaard-productie, welke werd aangenomen op 457.900 ton, uitgevoerd mocht worden.

Hiertegenover taxeerde men aanvankelijk de consumptie voor:

1925	op 503.500 ton tegen
1924	„ 461.000 „
1923	„ 434.000 „
1922	„ 408.000 „

Voor 1925 werd voor de Vereenigde Staten van Amerika gerekend op een consumptie van 350.000 tons, doch het verbruik tot en met eind Augustus doet verwachten, dat deze hoeveelheid met 50.000 tons zal worden overschreden.

De cijfers geven zonder twijfel aan, dat de positie voor de producenten sterk is. Er zijn factoren, welke hoop geven op goede prijzen voor de eerstkomende jaren. Door het enorm toegenomen autoverkeer is het verbruik van rubber sterk gestegen en de kans op verdere stijging zeer groot. Daar in de jaren der malaise de aanplantingen zeker niet in verhouding tot de verbruikstoename van rubber zijn uitgebreid, mag verwacht worden, dat in de eerste jaren alle geproduceerde rubber zonder moeite verbruikt kan worden.

Het prijsverloop te Batavia gedurende verslagperiode voor prompte rubber was als volgt:

	In cts per half K.G.		
	5/10-1-25	2/7-3-25	27/3-2/5-25
Batavia standard crepe	97-102-	98-101	111-115
„ „ sheet	98-99-	98-99	113-114
	27/6-4/7-25	1/5-9-25	21/26-9-25
Batavia standaard crepe	190-204	195-207-	200-205
„ „ sheet	196-205	197-205	200-205

De uitvoeren van rubber uit Java namen gedurende de verslagperiode met ongeveer 2000 ton toe in vergelijking met hetzelfde tijdverloop van 1924 en bedroegen:

Jan./Sept. 1925	Jan./Sept. 1924	Jan./Sept. 1923
34.873.000 K.G.	32.689.000 K.G.	24.058.000 K.G.

Kina. De toestand van dit product wijst steeds duidelijker op een naderende overproductie, welke een natuurlijk gevolg is van de door belanghebbenden sterk opgedreven prijzen, die moesten leiden tot uitbreiding van aanplantingen in alle streken, waar klimaat en bodem voor deze cultuur geschikt zijn. In Ned. Indië breidde de cultuur zich zoowel op Java, als ook op Sumatra nogal sterk uit.

In 1924 werden door het Kinabureau in totaal toegewezen 536.249.121 K.G. waarvan in 1924 werden verkocht 410.690.775 „ zoodat naar 1925 werden overgebracht 125.558.346 K.G.

Copra. De prijzen bleven gunstig, doch de handel was wat slap. De producenten hadden echter over

het algemeen geen reden tot ontevredenheid. De uitvoeren liepen sterk terug, zooals de hier volgende cijfers aantoonen:

Jan./Sept. 1925	Jan./Sept. 1924	Jan./Sept. 1923
23.509.000 K.G.	45.760.000 K.G.	29.258.000 K.G.

daarentegen bleven de verschepingen van klapperolie toenemen:

Jan./Sept. 1923	31.000 liter
" " 1924	5.747.000 "
" " 1925	7.546.000 "

Tapioca. De markt voor dit product was flauw, de prijzen daalden voortdurend en naderen thans het vóór-oorlogsniveau.

De uitvoer van tapiocameel is gedurende de verslagperiode belangrijk grooter geweest dan in de beide vorige jaren; daarentegen nam de export van tapiocaflake en -pearl aanzienlijk af. Een en ander blijkt uit onderstaande cijfers:

Jan./Sept. 1925	Jan./Sept. 1924	Jan./Sept. 1923
Meel 66.749.000 K.G.	43.453.000 K.G.	46.012.000 K.G.
Flake 3.807.000 "	5.460.000 "	4.035.000 "
Pearl 9.862.000 "	11.208.000 "	6.941.000 "

Citronella-olie. De prijzen van dit product bewogen zich eind 1924 op een zeer hoog niveau. Dit was voor een te Batavia gevestigde firma aanleiding om te trachten door fraude een goeden slag te slaan. Toen deze poging mislukte verdween bedoelde firma als groote (zooals later bleek speculatieve) koopster en zakten de prijzen geleidelijk in.

Toch bleven de prijzen voor producenten zeer loonend. Ondanks het feit, dat de oogst door de maandenlange, felle droogte veel heeft geleden en verscheidene groote fabrieken wegens gebrek aan grondstof het bedrijf tijdelijk hebben moeten staken, zijn de uitvoeren zeer belangrijk toegenomen, hetgeen te wijten is aan de omstandigheid, dat overal de aanplantingen belangrijk zijn uitgebreid, en wel, naar schatting met 40 tot 50 pCt.

Kapok. De prijzen zijn de laatste jaren zeer hoog geweest en ook gedurende verslagperiode bewogen zij zich tusschen f 70.— en f 80.— per picol.

De productie wordt steeds gemakkelijk door de wereldmarkt opgenomen, zoodat het aanbeveling blijft verdienen de aanplant van kapokboomen aan te moedigen. De uitvoeren waren:

	1925	1924	1923
Jan./Sept.	10.551 ton	9.327 ton	6.658 ton

Peper. De prijzen liepen op en bereikten ten slotte een voor producenten ongekend hoog niveau. De aanleiding voor de prijsstijging is de betrekkelijk kleine oogst, die uit de Lampongs verwacht werd. Tegenover een opbrengst van 375.000 picol in 1924, staat een taxatie van ongeveer 200.000 picol voor 1925. Moge deze schatting al voor verhooging vatbaar zijn, dan nog is het een feit, dat de oogst kwalitatief en kwantitatief tegenvalt.

De uitvoeren van zwarte en witte peper zijn dit jaar dan ook belangrijk ten achter gebleven bij vorige jaren, zooals blijkt uit de navolgende tabellen:

	Jan./Sept. 1925	Jan./Sept. 1924	Jan./Sept. 1923
Zwarte peper	6.037 ton	10.005 ton	7.392 ton
Witte peper	1.194 "	1.507 "	1.320 "

Buitenzorg, 10 Nov. 1925.

Bl.

DE NEDERLANDSCHE UITVOER- MAATSCHAPPIJ.

Een kort historisch overzicht van haar doel en werking.
III.

Door de vermindering van het exportexedent gingen de werkzaamheden van de N.U.M. in den loop van 1918 gestadig achteruit en nam haar invloedssfeer gedurig af. Niet weinig werkte hiertoe mede het algeheele gemis aan samenwerking met het Departement van L., N. en H. De weinige medewerking, van de zijde van Minister Posthuma ondervonden, en die door de afdeling Crisiszaken werd overgenomen, heeft de Directie heel wat moeilijkheden

en onaangenaamheden bezorgd. Haar standpunt om gebruik te maken van haar rechten ingevolge de vigeerende wetten en Kon. Besluiten kon in de oogen van dit Departement geen genade vinden. Wel mocht bij het optreden van Minister van IJsselstein een belangrijke verbetering worden geconstateerd, maar de zoo gewenschte nauwe samenwerking heeft lang ontbroken. Niet alleen, dat het voor de Directie zeer grievend was, dat zij zich plotseling zag geplaatst voor maatregelen of beslissingen, die zonder eenig overleg met haar waren genomen — een omstandigheid, die aan haar verhouding tot de exporteurs en tot het buitenland zeer zeker niet ten goede kwam — het was de N.U.M. ondanks allen goeden wil ook niet mogelijk, zich de voor haar bedrijf noodzakelijke gegevens te verschaffen, te meer nog toen het den Rijkskantoren verboden werd haar inlichtingen te verstrekken over uitvoer, productiecijfers, voorraden hier te lande als anderszins. Een en ander belette een spoedig afdoen van de meest eenvoudige zaken.

In September 1919 bleek wel, dat van de zijde van het Departement van L., N. en H. elk overleg met de N.U.M. overbodig werd geacht, toen zonder eenige voorafgaande waarschuwing het besluit werd kenbaar gemaakt, dat er geen consenten voor uitvoer van voedingsmiddelen mochten worden afgegeven. Indien de N.U.M.-Directie hierbij van te voren was geraadpleegd, zouden vele moeilijkheden kunnen zijn ondervangen en zou wellicht voor enkele groote exporteurs na wederopenstelling van de grens ernstige schade zijn voorkomen. Intusschen werd de N.U.M. in de oogen van het publiek het kind van de rekening en ondanks perscommuniqué's, waarin de Regeeringsmaatregelen werden kenbaar gemaakt, werden de aan den exporthandel veroorzaakte schade en moeilijkheden aan gemis aan beleid van de Directie der N.U.M. geweten.

Zelfs in de vertraging in het uitreiken van certificaten voor den uitvoer van artikelen op tuinbouwgebied, van zuivelproducten of andere landbouwartikelen kwam dit gemis aan samenwerking tot uiting. Eigenaardig was, dat alhoewel op vele brieven eerst na herhaald rappel antwoord van het Departement werd verkregen, op de mededeeling, dat de N.U.M. aan de exporteurs de ware oorzaak der vertraging zou bekend maken, onmiddellijk een heftig protest van de zijde van het Departement werd ontvangen. Indien slechts één enkele bespreking mogelijk ware geweest, zou de verhouding zeer zijn verbeterd, maar daartoe werd door het Departement geen gelegenheid gegeven.

Ook de omstandigheid, dat van die zijde voortdurend gepoogd werd zich te bemoeien met de keuze der exporteurs, terwijl zelfs voorwaarden aan geëndosseerden werden opgelegd en prijzen werden bepaald, gaf den indruk, dat men de N.U.M. wilde terugbrengen tot een kantoor voor het invullen der consenten overeenkomstig de instructies van het Departement of de Rijkskantoren. Minister Posthuma ging zelfs zoover, aan de N.U.M. het recht te ontzeggen om op uitgereikte certificaten ook de afgifte van consenten te vorderen, ondanks het feit, dat op de certificaten was vermeld, dat zij „recht gaven” op uitvoer van het daarin vermelde artikel.

De belangrijke wereldgebeurtenissen op het einde van 1918 hadden op de werkingssfeer van de N.U.M. grooten invloed. Had reeds de wapenstilstand een omkeer in den exporthandel gebracht, de periode tusschen wapenstilstand en voorloopigen vrede eischte voortdurend groot beleid. Alhoewel Duitschland alle beperkende bepalingen met betrekking tot onzen uitvoer ophief, ondervond de uitvoer naar de landen onzer Oostelijke naburen in den eersten tijd nog veel bezwaren, mede door het uitblijven van den invoer uit die landen. Een nieuw afzetgebied ontstond echter, toen de Geallieerde troepen een deel van Duitschland bezetten.

De nieuwe Agreements bleven weliswaar van

kracht, alhoewel enkele verkregen wijzigingen voor sommige artikelen groote verlichting brachten, doch vooral de omstandigheid, dat eerst Elzas-Lotharingen, daarna ook het bezette gebied op den linker Rijn-oever als „Allied destination” werd aangewezen, be- teekende een verruiming van de uitvoermogelijkheid. Nieuwe onderhandelingen, door de Directie van de N.U.M. te Londen gevoerd, gaven als resultaat, dat de beperkingen, die het Fishery-Agreement aan den uitvoer van visch in den weg legde, feitelijk werden opgeheven. Ook voor den uitvoer van groenten en tuinbouwzaden, zoomede voor dien van jam, kon aanmerkelijk grooter vrijheid worden verkregen. Dit was van groot belang toen de Geallieerden inzagen, dat zij de bij de Brusselsche overeenkomst aan Duitschland toegezegde 370.000 ton levensmiddelen niet konden leveren, in verband waarmede aan de neutrale Staten werd veroorloofd zonder inmenging van de Intergeallieerde Handelscommissie levensmid- delen naar Duitschland uit te voeren. Te meer kon van de geboden uitvoermogelijkheid worden gebruik gemaakt, omdat door de geregelde aanvoeren van overzee de binnenlandsche behoefte geheel werd be- vredigd.

Ook de uitvoer naar Duitschland leefde na het tot- standkomen van de nieuwe overeenkomst betreffende kolen, ijzer, zout enz. weer eenigszins op. De finan- cieele positie van Duitschland, dat zijn deviezen alleen mocht gebruiken voor het handelsverkeer met de Geallieerden, leverde groote bezwaren op, doch de bij de Nederlandsche Bank uitstaande Deutsche deposito-saldi hielpen bij de betalingen der leveran- ties aan Duitschland.

Inmiddels namen de exportprijzen van sommige artikelen sterk af door de concurrentie, die van alle kanten op de wereldmarkt ontstond, en belangrijke baten waarop de N.U.M. had gerekend en die het gevolg zouden moeten zijn van langdurige bespre- kingen met belanghebbenden ontgingen aan de kas der vennootschap.

Waar de Regeering, mede op advies van de Com- missie inzake Economische Aangelegenheden, vele artikelen vastgehouden had, bleek, toen de uitvoer ten slotte werd toegestaan, voor het meerendeel de lust tot koopen verdwenen.

Zat in het begin van 1919 bij de Regeering de be- doeling voor, de N.U.M. meer in te krimpen, na het sluiten van den vrede, bij de veranderde handelso- mstandigheden, begon men van de zijde der Regeering eindelijk meer en meer overleg met de N.U.M. te plegen. Immers in het belang der binnenlandsche voorziening dienden de uitvoerverboden voorloopig te worden gehandhaafd, omdat daardoor invloed op de prijsregeling kon worden uitgeoefend.

In Juli 1919 bracht eindelijk de ontbinding van General-, Agricultural- en Fishery-Agreement een groote ontspanning, terwijl ook de N.O.T.-overeen- komsten werden opgeheven.

De beperkende bepalingen, die aan den uitvoer waren opgelegd in verband met de verplichtingen ten gevolge van de buitenlandsche overeenkomsten, ver- vielen toen geheel en de uitvoer behoefde alleen nog getemperd te worden voor zoover dat met het oog op de binnenlandsche behoefte noodzakelijk was. Reeds spoedig werd overgegaan tot het buiten wer- king stellen van verschillende uitvoerverboden door het verleenen van dispensatie, een vorm, die het mo- gelijk maakte bij een event. wijziging der conjunc- tuur een uitvoerverbod onmiddellijk weer van kracht te maken. Ondanks dezen maatregel nam het aantal aanvragen zeer toe, waardoor de N.U.M., naast de administratie der buitenlandsche credieten, zwaar be- last werd met werk. Het uitreiken der consenten kon echter met minder vertraging plaats vinden, nu de vele tusschenpersonen waren uitgeschakeld en op aandringen van de N.U.M. het Uitvoercertificaten- bureau van het Departement van L., N. en H. in de kantoorgebouwen van de N.U.M. werd ondergebracht.

De Inspecteurs der Invoerrechten en Accijnzen kre- gen machtiging, zelfstandig wijzigingen in de endos- cementen der consenten aan te brengen en aan hen werd de behandeling van retourzendingen, monster- zendingen, emballage-verzending enz. overgelaten.

Ten slotte werden ook de heffingen gewijzigd en algemeen op 1 pCt. der waarde van de uit te voeren artikelen gebracht, terwijl overgegaan werd tot resti- tutie ingeval van een consent geen gebruik kon wor- den gemaakt.

Ten einde tegemoet te komen aan de wenschen der Staten-Generaal om een meerdere controle uit te oefenen op de lasten, die de N.U.M. ten behoeve van de binnenlandsche voorziening oplegde, werd de Al- gemeene Maatregel van Bestuur dd. 22 December 1917 bij K. B. van 15 Mei 1920 zoodanig gewijzigd, dat daarmee samenhangende voorwaarden slechts konden worden opgelegd krachtens Koninklijke mach- tiging, te verleenen op voordracht van de Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Finan- ciën.

Inmiddels bleven voor de N.U.M. nog belangrijke aangelegenheden af te wikkelen. Naast de financiën, waarover straks nadere gegevens volgen, en die, dank zij het opnieuw toevloeien van de heffingen en de aflossing der Deutsche en Oostenrijksch-Hongaarsche Schatzscheine spoedig geen reden tot ongerust- heid meer gaven, vorderde de uitvoer van enkele ar- tikelen onze bijzondere aandacht.

Had de N.U.M. zich zooveel mogelijk onthouden van het zelfstandig doen van zaken, — slechts in en- kele gevallen is zij als koopster opgetreden en dan nog slechts voor artikelen, waaraan in den hoogsten nood gebrek was — in 1920 werd zij de koopster van de suiker, die de Belgische suikerfabrikanten, die hier te lande suikerbieten kochten, zich verplichtten om als gedeeltelijke opbrengst van het uit die bieten vervaardigde fabrikaat terug te leveren. Deze trans- actie werd echter een groote teleurstelling door de gewijzigde positie der wereldmarkt en de verlaging der suikerprijzen, evenals de heffing op dit artikel die werd opgelegd ingevolge de overeenkomst, tus- schen Staat, N.U.M. en suikerproducenten voor den oogst 1920/1921 gesloten. De uitvoer van suikerbie- ten vormde dan ook nog lang een punt van bijzon- dere belangstelling, waar de Nederlandsche suiker- fabrikanten niet nalieten, op allerlei wijzen hun be- langten te stellen tegenover den uitvoer der bieten naar hunne Belgische en Fransche concurrenten.

De uitvoer van zilver, zoowel in baarvorm als in munten — Fransch en Belgisch zilvergeld — bracht de N.U.M. nog een zeer belangrijke bate. In overleg met de Regeering en na ingewonnen advies van de Nederlandsche Bank en 's Rijks Munt, die een grooten uitvoer van zilver niet in 's lands belang achtten, werd een bijzondere voorwaarde aan dezen uitvoer verbonden. Voor elk geval werd in verband met in- koops- en verkoops-prijzen de heffing vastgesteld. In hoofdzaak was de export loonend door de hooge koer- sen van het Engelsche en Zwitsersche geld. Aange- zien de handel zeer toenam, gaf deze uitvoer een be- vredigend resultaat. Er werd ongeveer 120.000 KG. zilver op N.U.M.-consenten uitgevoerd, waaraan een heffing van ruim 1½ miljoen gulden werd ver- bonden.

In het midden van 1920 kwamen aanvragen voor den uitvoer van goud bij de N.U.M. binnen. Van dien tijd tot aan de opheffing van het uitvoerverbod van dit artikel heeft de N.U.M. door dezen uitvoer, even- als door dien van het zilver, belangrijke winsten kun- nen boeken. Aanvankelijk werd de heffing nauwkeu- rig berekend naar het verschil tusschen den inkoops- prijs en den prijs, dien 't goud opbracht; later werd een heffing per KG. vastgesteld, toen dat ten ge- volge van een meer stabiele winstmarge mogelijk was.

Een eenigszins onaangenaam incident deed zich bij den uitvoer voor, doordat de N.U.M. hare aan- spraken deed gelden op een deel van de winst op het

goud, dat de Nederlandsche Bank uitvoerde. Waar dit punt in dit blad reeds zeer uitvoerig is behandeld, meen ik er thans niet nader op behoeven terug te komen. Zooals bekend, verleende de Minister dispensatie van het betrokken uitvoerverbod voor zoover het den uitvoer door de Nederlandsche Bank betrof.

De N.U.M. vereenvoudigde de liquidatie der Rijkskantoren voor Suiker en voor Aardappelen, door de afwikkeling daarvan op zich te nemen. Ook de verkoop der Regeeringsmelkbussen door de N.U.M. gaf een aanmerkelijke besparing in onkosten.

De inkrimping van de N.U.M. zelve, die een plaats van slechts zeer geringe beteekenis in het economisch leven was gaan bekleeden, vorderde nog een wijziging der statuten, waarbij het bestuur door een éénhoofdige Directie, en vermindering van het aantal Regeeringscommissarissen werd geregeld.

Volledigheidshalve dient hier nog te worden vermeld, dat in het begin van 1923 op initiatief van den Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond (F.N.Z.) onder Voorzitterschap van oud-Minister Posthuma, door een groep aandeelhouders bij den Raad van Commissarissen van de N.U.M. werd aangedrongen op opheffing van de vennootschap en intrekking van de wet van 3 Augustus 1914. In een daartoe speciaal gehouden vergadering van den Raad van Commissarissen werd echter de meening uitgesproken, dat het oogenblik om tot dezen stap over te gaan nog niet gekomen was, zoodat Commissarissen geen aanleiding vonden dienovereenkomstig een voorstel aan aandeelhouders te doen.

Toen de oorspronkelijk in gebruik zijnde kantoorlokalen aan den Kneuterdijk moesten worden verlaten en de N.U.M. geen gevolg kon geven — zulks op aandringen van de Regeering, zoowel van Staat als Stad — aan haar plan zich te vestigen in het Hotel des Indes, dat de Minister van Financiën voor haar huisvesting had doen koopen, betrof zij de voormalige kantoren der N.O.T. aan het Noordeinde, die na opheffing van deze Maatschappij waren vrijgekomen. Het perceel Mauritskade werd verlaten en aan den Staat overgedragen en bij het steeds verder in omvang afnemen van de Maatschappij betrof zij eerst een huis aan het Prins Hendrikplein, daarna de eerste étage van perceel Javastraat 45.

Daar was dus de eens zoo machtige N.U.M. met haar vroeger zoo uitgebreid personeel, haar vele commissiën van advies, haar Regeeringscommissarissen, haar schare van controleurs, in twee lokalen gevestigd, toen zij het einde van haar kort maar emotierijk bestaan naderde. De Directie wees der Regeering meer dan eens op het feit, dat het doel, waarvoor de Export-Centrale was opgericht, reeds lang niet meer bestond, en haar werkzaamheden feitelijk alleen nog van zeer ondergeschikten aard waren, zoodat een langer voortbestaan haar onnoodig leek. De Minister van Financiën echter meende, dat het bestaan nog eenigen tijd kon voortduren, waar de onkosten tot een zoodanig minimum bedrag waren teruggebracht, dat een voorloopig voortzetten der exploitatie „in zakformaat” geen enkel bezwaar opleverde. De Directie kromp niet alleen in tot één lid, ook het salaris van het overgebleven lid werd gaandeweg tot op minder dan een derde teruggebracht. (In de jaren van grootste inspanning en meest drukkende verantwoordelijkheid verdienden de Directeuren, — die hun taak in 1917 op zich hadden genomen tegen een vergoeding van f 6000 's jaars — ieder f 18.000, de President-Commissaris f 10.000, een en ander zonder eenig vooruitzicht op tantième of andere emolumenten).

Door het opheffen van nagenoeg alle uitvoerverboden was sinds 1922 alleen de bemiddeling der N.U.M. noodig voor den uitvoer van goud en melkproducten, niet voorzien van Rijkmerk. Wat dit laatste artikel betreft, werd hier van het bestaan der N.U.M. gebruik gemaakt voor een ander doel dan vermeld in artikel 1 van de wet van 1 September

1917. De handhaving toch van het uitvoerverbod op melkproducten, voor zoover die niet van Rijkmerk voorzien waren, diende uitsluitend om te voorzien in een leemte in de wettelijke bepalingen ten opzichte van den uitvoer van boter en kaas, doch had geenszins betrekking op een regeling in verband met de binnenlandsche behoefte, noch op een regeling van het goederenverkeer naar en van het buitenland.

(Slot volgt.)

KAREL HUIJSINGA,
Oud-President-Directeur, thans Liquidateur.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

HET BANKDISCONTO OP 5 pCt.

Dr. T. E. Gregory te Londen schrijft ons:

De verhooging van het bankdisconto, na een periode van acht weken, gedurende welke het 1 pCt. lager stond, werd, naar men zegt, met meer eenparige instemming in de City begroet dan welke stap ook, door de Bank of England sedert den terugkeer tot den gouden standaard genomen. Aangezien wij thans weder zijn aangekomen bij den discontovoet, welke gold, toen op het einde van April de gouden standaard opnieuw werd ingevoerd, is het oogenblik gekomen, een terugblik te werpen over de laatste maanden en te vragen, of wij werkelijk ook maar iets dichter bij een uiteindelijke aanpassing zijn, dan het geval was in April van dit jaar.

Indien wij de situatie toetsen aan de nieuwe standaarden, welke door den heer Keynes in zijn „Economic Consequences of Mr. Churchill” zijn opgesteld, is de toestand inderdaad meer dan verontrustend. Keynes' aanhangers baseeren hun betoog op de verhouding tusschen de kosten van het levensonderhoud hier te lande en in de Vereenigde Staten. De laatste beschikbare cijfers zijn die van September. Gaan wij den toestand in April 1924, Januari en September 1925 na, dan krijgen wij het volgende beeld:

	Groot Britannië		V.S.
	Papier	Goud	
April 1924	173	153	154
Jan. 1925	180	176	158
Sept. 1925	174	174	161

Het zuivere effect is geweest, dat, terwijl de levensonderhoudskosten, in goud uitgedrukt, in de Vereenigde Staten in de beschouwde periode van 154 tot 161, dus met pl.m. 5 pCt. zijn gestegen, deze kosten hier te lande (d.w.z. papierprijzen, tegen den loopenden wisselkoers omgerekend in goud) van 153 tot 174 zijn gestegen. Indien nu werkelijk het geval is, wat de heer Keynes beweert, dat de kosten van het levensonderhoud voor de aanpassing der loonschalen aan den gouden standaard meest de aangewezen toetssteen zijn, dan zijn wij nog ver van het evenwicht verwijderd.

De toestand is natuurlijk geheel anders, indien groothandels- en geen detailprijzen worden genomen. Bij het begin van dit jaar was het groothandels-indexcijfer van den Board of Trade voor voedsel 179. In October was het tot 164 gedaald. Dezelfde index voor grondstoffen is gedaald van 167 tot 150. Het indexcijfer van Sauerbeck vertoont eveneens een daling voor voedingsmiddelen van 180 tot 157 en een voor grondstoffen van 164 tot 152. In deze gevallen is het duidelijk, dat de stijging van den pondenkoers haar volledige invloed op de kosten der grondstoffen uitoefent. Hieruit schijnt te volgen, voor zooverre het de levensmiddelen betreft, dat vroeger of later het indexcijfer van de levensmiddelenprijzen in den kleinhandel in het Vereenigd Koninkrijk zich aan de daling der groothandelsprijzen moet aanpassen. Voorts kan worden aangevoerd, dat in het algemeen de levensonderhoudskosten hier te lande eenige neiging tot een vrij scherpe stijging gedurende de laatste maanden van het jaar vertoonen. In 1924 liepen zij tusschen Juni en December elf punten op. In 1925 werd het minimum wederom in Juni bereikt; sindsdien

valt er eenige stijging te bespeuren, hoewel deze ditmaal minder scherp schijnt te zijn dan een jaar geleden, zoodat het waarschijnlijk is, dat de aanvaarding van den gouden standaard eenigen invloed op de kosten van het levensonderhoud uitoefent. Men dient zich echter bij voortduring te realiseeren, dat tot dusverre geen algemeene poging is gedaan, de loonen, hetzij op vreedzame, hetzij op krachtdadige wijze aan den gewijzigden toestand op het gebied van het geldwezen aan te passen. Integendeel heeft de invoering van het subsidie aan den steenkolenmijnbouw duidelijk de uitwerking gehad, alles wat tot een aanpassing van dit bedrijf aan de algemeene loonsituatie zou kunnen leiden, te verhinderen en de algemeene afkeer van de ondernemers, loongeschillen uit te lokken, is zoo groot als ooit te voren. Onder deze omstandigheden is de eenige aanpassingsmethode natuurlijk, gelijk de heer Keynes volkomen terecht betoogt, die via den omvang der werkloosheid. Gelijk uit bijgaande tabel blijkt, is het indexcijfer der werkloosheid onder de leden der Trade Unions gedurende de maanden Juli tot October practisch constant gebleven, ondanks het feit, dat het disconto in October 1 pCt. lager was dan in eerstgenoemde maand. Uit de beweging der werkloosheidcijfers blijkt evenwel ook, dat wij reeds door het ergste van de aanpassingscrisis, in zooverre het de werkloosheid betreft, heen zijn, aangezien het indexcijfer tusschen April en Juni 3 pCt. steeg en sedertdien langzaam daalde.

* * *

Wij komen thans tot den weekstaat van de Bank of England. De tabel vermeldt de gegevens, welke hier van belang zijn. Zij toont aan, dat in het begin, toen het disconto op 5 pCt. werd gehandhaafd, de goudstroom duidelijk in binnenwaartsche richting vloeide, ondanks het feit, dat gedurende tal van weken per saldo een daling werd geregistreerd. Zij toont verder aan, dat zoodra het disconto in Augustus op 4½ pCt. werd gebracht, de bank haar status nauwelijks kon handhaven (zij verloor, alles bijeengenomen, goud) en dat zoodra het disconto tot 4 pCt. werd verlaagd, er een cumulatieve afneming viel te bespeuren in het de bank binnenvloeiende goud.

Dit vastgesteld zijnde, kan direct de kwestie worden gesteld, of de Bank of England in de afgelopen maanden terecht haar disconto heeft verlaagd. Wanneer men deze reeks cijfers nagaat, moet men tot de conclusie komen, dat de bank een ernstige fout heeft begaan door het geroep der openbare meening invloed op haar politiek te laten uitoefenen. Het valt zeer te betreuren, dat de autoriteiten der Bank ons zoozeer in het duister laten omtrent hetgeen hun bedoelingen en plannen werkelijk zijn, doch de cijfers spreken luider dan woorden, wanneer men de cijfers nagaat sedert het begin van het jaar. De verlaging van het disconto ging zoo duidelijk vergezeld van goudverlies, dat het de critiek betrekkelijk gemakkelijk wordt gemaakt, welke inhoudt, dat de politiek van de bank fout is gebleken.

De jongste stijging van het bankdisconto is, voor zoover zij de publieke opinie aangaat, verzacht door de opheffing van het embargo, doch anderzijds dient melding te worden gemaakt, dat deze opheffing, hoe bevredigend van het standpunt der emissiehuizen en het speculerend publiek, de vraagstukken, waarvoor de Bank zich ziet gesteld, eerder verdiept dan verkleint en stemmen worden reeds in „The Times” en elders vernomen, welke het publiek waarschuwen, dat het vrijgeven van de kapitaalmarkt, spoediger dan het voortduren van het embargo had kunnen doen, de werkelijke armelijkheid onzer huidige financieele hulpmiddelen aan den dag zal doen treden. Dit wil, wat de geldmarkt aangaat, zeggen, dat indien de vrije kapitaalmarkt wordt gehandhaafd, koopers, zoodra zij ons prijspeil betrekkelijk te hoog vinden, de opbrengst eener leening (natuurlijk in zooverre zulks voor hen voordelig is) in goud zullen wegtrekken, wat

Data	Trade Union werkloosheidsindex	Deposito's	Securities in het Banking Department	Vermindering (-) en vermeerdering (+) van den goudvoorraad der Bank	Bankdisconto
		In £ millioenen	In £ millioenen	In £ Millioenen	pCt.
April 1	9.4 pCt.	136.3	127.4	+ 3.1	5
" 8		122.2	114.4	- 1.2	5
" 15		125.1	115.7	+ 1.1	5
" 22		122.9	112.3	+ 1.1	5
" 29	10.1 pCt.	122.5	113.1	- 1.1	5
Mei 6		118.8	110.3	- 1.0	5
" 13		119.6	111.6	- 1.0	5
" 20		118.0	107.4	+ 2.3	5
" 27	12.3 pCt.	122.5	112.1	- 0.8	5
Juni 3		125.7	116.1	- 0.2	5
" 10		121.4	110.4	- 0.6	5
" 17		122.9	109.5	- 0.5	5
" 24	11.2 pCt.	131.8	118.1	+ 0.4	5
Juli 1		155.6	142.9	+ 0.5	5
" 8		129.9	114.5	+ 1.3	5
" 15		127.8	107.7	+ 2.7	5
" 22	11.4 pCt.	126.3	104.7	+ 1.7	5
" 29		124.0	102.8	+ 1.0	5
Aug. 5		121.5	101.7	+ 0.2	4½
" 12		126.5	105.8	- 0.2	4½
" 19	11.4 pCt.	126.8	105.3	- 0.2	4½
" 26		126.0	105.5	- 0.8	4½
Sept. 2		129.4	110.4	- 0.7	4½
" 9		129.0	110.3	- 1.2	4½
" 16	11.4 pCt.	128.5	109.5	- 0.3	4½
" 23		131.5	112.3	- 0.4	4½
" 30		129.5	112.4	- 0.3	4½
Oct. 7		119.0	103.0	- 2.5	4
" 14	11.3 pCt.	111.9	97.1	- 2.2	4
" 21		118.8	106.5	- 3.1	4
" 28		113.7	104.3	- 2.5	4
Nov. 4		120.0	110.4	- 1.2	4
" 11	11.3 pCt.	122.4	113.8	- 1.0	4
" 18		121.8	113.3	- 0.4	4
" 25		125.7	118.9	- 1.0	4
Dec. 3		138.5	134.1	- 1.0	5
" 10		128.9	125.4	- 0.7	5

uiteraard een nog verder aantrekken van de geldrente zal beteekenen, hetgeen, zoodra deze het bankpeil dicht nadert, een verdere verhooging van het bankdisconto met zich zal brengen.

In bepaalde kringen wordt natuurlijk betoogd, dat de gedurende de laatste weken sterk uitgesproken tendentie der rente in de open markt, om zich in de buurt van het bankdisconto te bewegen, het resultaat is van een wel overwogen politiek der Bank zelf. De Bank, zegt men, kan immers steeds de marktrente opdrijven, mits zij „securities” verkoopt, en derhalve de markt dwingt van haar te leenen tegen den rentevoet, welken zij gelieft te vragen. Derhalve heb ik in de tabel de cijfers opgenomen van de „securities”, welke zich in de portefeuille van het „Banking Department” bevinden, uit welke cijfers blijkt, dat de stijging van het disconto van 4 tot 5 pCt. zeker niet is vergezeld gegaan van een vermindering der „securities” in het „Banking Department”. Eén week uitgezonderd, n.l. die, eindigende 14 October jl., heeft zich een practisch ononderbroken stijging van het begin dier maand tot op het huidig oogenblik voorgedaan. Afgezien van zeer bijzondere data, zooals die, welke samenvallen met het einde van het belastingjaar of de halfjaarswisseling, wanneer de markt door de Joint Stock Banks met opzet van middelen wordt ontbloot met het oog op „window-dressing” in hun balansen, is het zeker, dat de beweging der „securities” niet die groote schommelingen heeft vertoond, waardoor het zou worden gerechtvaardigd, tegen de Bank aan te voeren, dat zij in den herfst een politiek van bewuste deflatie heeft gevoerd. Inderdaad zijn de cijfers gedurende de geheele periode merkwaardig stabiel, in zooverre het de „securities” aangaat en vrijwel hetzelfde kan worden gezegd van de fluctuaties, welke de omvang der deposito's van de Bank vertoont. Deze onderscheiden zich door buitengewoon groote

regeeringstegoeden op het einde van April (slot van het belastingjaar), door de buitengewoon groote particuliere tegoeden op het einde van Juni en bewegingen, welke gepaard gaan met dividend-, coupon- en andere betalingen. Van een algemeene tendentie, de markt te deflationeeren, valt nauwelijks eenig teekken te bespeuren.

Indien op het oogenblik deflatie plaats vindt, schijnt zulks eerder het geval te zijn met de regulering van de currency notes-circulatie. De „City-editor” van de „Manchester Guardian” van hedenochtend merkt bijv. op, dat deze circulatie dit jaar niet de seizoenbewegingen vertoont van vorige jaren en dat bij de autoriteiten aan de Treasury, welke voor haar verantwoordelijk zijn, de bedoeling schijnt te bestaan te verhinderen, dat de seizoenexpansie, die de Kerstmisperiode kenmerkt, hen dwingt een voorschot bij de Bank of England op te nemen, ten einde de aldus verkregen biljetten aan te wenden voor een vermeerdering der niet-fiduciaire circulatie. De uitzettingsmogelijkheid der circulatie bedraagt nog ongeveer £ 15.000.000, aanzienlijk meer dan ten vorige jaar het geval was en dit schijnt te bewijzen, dat de autoriteiten der Treasury den omloop der currency-notes in meerdere mate kunnen beperken, dan zij vroeger wel hebben willen toegeven.

De jongste werkloosheidscijfers en die van den buitenlandschen handel zijn paradoxaal. Het aantal ingeschreven mannelijke personen in de registers der werkloosheidsverzekering, samen met de arbeiders, welke slechts gedurende een deel van de week werken en op de genoemde data niet te werk waren gesteld, vertoont een vrij gestadige verlagingszins sedert 9 November. Datum Aantal mannel. werklozen enz.

Datum	Aantal mannel. werklozen enz.
November 2 1925	1.000.000
„ 9	997.000
„ 16	994.000
„ 23	975.000
„ 30	966.000

Deze daling dient ongetwijfeld te worden toegeschreven aan de gewone seizoenbedrijvigheid, welke tegen Kerstmis plaats vindt in bepaalde bedrijven, zooals de posterijen en bij groote detailhandelaren. Anderzijds beweren de critici der werkloosheidsstatistiek, dat de verbetering ten deele zuiver fictief is, aangezien de administratie van het werkloosheidsverzekeringfonds geleidelijk aan wordt ingekrompen en het gevolg hiervan is, dat de arbeiders worden overgedragen van de werkloosheidsverzekering naar andere sociale organisaties. Ik verneem echter uit betrouwbare bronnen, dat de omvang, waarin deze inkringing der administratie werkelijk overdrachten van dezen aard ten gevolge heeft gehad, uiterst gering is. De verbetering in de werkloosheid van vrouwen is vrij aanzienlijk, doch komt niet tot uiting in de hierboven gegeven cijfers.

Wat de handelsbeweging aangaat zijn de Novembercijfers duidelijk teleurstellend. Met October vergeleken vertoonen zij een stijging van £ 6 miljoen bij den invoer, nl. van 108,8 miljoen tot 114,7 miljoen. De uitvoer daarentegen is met ruim £ 6 miljoen gedaald van £ 67,1 miljoen tot 60,9 miljoen. Aangezien deze cijfers betrekking hebben op November, toen de verhooging van het bankdisconto nog niet had plaats gevonden, zijn ze des te meer teleurstellend, in het bijzonder waar de handelsbeweging gedurende de twee voorafgaande maanden betrekkelijk constant gebleven was, nadat de export in Juni een teleurstellend laag peil had bereikt, welke maand ook in ander opzicht het sterkst den prijs aan den dag deed treden, welke dit land voor de stabilisatie moet betalen.

AANTEEKENINGEN.

Winsttaandeel ter bekostiging van algemeene belangen, door nieuw op te richten suikerfabrieken uit te keeren. —

Prof. Mr. E. M. Meyers schrijft ons:

In het nummer van 18 November 1925 vind ik

geplaatst een advies door mij aan den Bond van Eigenaren van Ned.-Indische Suikerondernemingen uitgebracht. Aan het aldaar op blz. 1022 2e kol. eerste alinea van onderen opgemerkte, dient het navolgende toegevoegd te worden:

„Dit recht op de mijnen is in Nederland opnieuw geregeld bij de wet van 26 Maart 1920 (Stb. 157.) Uitdrukkelijk is toen door den Minister van Financiën in de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der 2e Kamer (Bijl. 1919/20 110 n. 2), alsmede bij de openbare behandeling in de 2e Kamer (Hand. 1919/20 bl. 1449) dit recht een belasting genoemd. Dit verdient hierom nog bijzonder de aandacht, omdat ook van de opbrengst van dit recht 50 pCt. als compensatie van mogelijk nadeel uitgekeerd wordt aan de provincie en de gemeenten, waarin de mijnen gelegen zijn en de mijnwerkers woonachtig.”

Mr. Vissering over de Deutsche economische politiek. — Voor „Europas Volkswirtschaft in Wort und Bild; Beiträge zur Wirtschaftserkenntnis”, uitgegeven door de Frkf. Ztg., heeft Mr. Vissering een bijdrage geschreven over de medewerking der neutralen aan den economischen wederopbouw.

Na op de bij voor den oorlog geheel gewijzigde positie der neutralen te hebben gewezen en te hebben uiteengezet, dat van de legenden over hun geweldige verrijking hoogstens is overgebleven, dat hun financiële positie niet zoo is geschoot als die der oorlogvoerenden, betoogt Mr. V., dat dit feit en de betrekkelijke stabiliteit der valuta's voor sommige neutralen het pad hebben geëffend, ja hun zelfs eenigermate den plicht hebben opgelegd, een bemiddelende rol te vervullen, zoowel door het afstaan van vooraanstaande personen, als door de verleening van credieten voor den economischen wederopbouw.

Hieraan worden dan de volgende beschouwingen inzake de Deutsche economische politiek vastgeknoot, waarvan het te betreuren is, dat zij niet voor den aanvang der Nederlandsch-Deutsche onderhandelingen hebben kunnen verschijnen. Mr. V. schrijft nl.:

„Met de verstrekking van gelden aan het buitenland is een vanzelfsprekende voorwaarde verbonden, die tusschen partijen behoort te gelden, zelfs wanneer zij niet uitdrukkelijk is gestipuleerd. Het is de voorwaarde, dat de gelden in het buitenland niet moeten worden aangewend tot schade van het land, dat hen verstrekt. Deze voorwaarde is zoo vanzelfsprekend, dat het absurd schijnt, haar te vermelden en toch heeft men tegen haar gezondigd.

Nederland was gedurende eenige jaren, gesteund door de circulatiebank, gewoon bij de credietverleening de voorwaarde te stellen, dat bij aanwending van een dergelijk crediet een aanwijsbaar belang voor Nederland aanwezig zou zijn, gelijk bijv. het goederenvervoer over de havens of de spoorwegen van dit land. Later trok Nederland deze voorwaarde in, aangezien het herstel der door den oorlog getroffen landen als voldoende aanleiding tot samenwerking werd beschouwd. In den laatsten tijd echter heeft, het zij hier als voorbeeld vermeld, Duitschland besloten, andere landen, waartoe ook Nederland behoort, zooveel mogelijk uit te schakelen, en door uitzonderingstarieven, die slechts voor Deutsche havens en spoorwegen gelden, het transport van de natuurlijke toegangswegen door andere landen naar de eigen havens en spoorwegen af te wenden, terwijl het den invoer en uitvoer tusschen Nederland en Duitschland door hooge tariefbarricades of in- en uitvoerverboden bemoeilijkt of onmogelijk gemaakt heeft.

Het behoeft wel geen verdere uiteenzetting, dat zoo iets strijdt met de pogingen, het verkeer tusschen beide landen weder te doen opleven, pogingen, welke succes door de credietverleening zou worden verzekerd. Nu gelukkigerwijs de militaire oorlog geëindigd is, moet men niet in de plaats daarvan een economischen krijg beginnen; in ieder geval niet het credietbehoevende Duitschland tegen een kleinere natie, welke steeds op goede buurschap met het groote land bijzonder prijs gesteld heeft. Samenwerking moet van twee zijden komen; zij kan niet bestaan, wanneer één der beide partijen er naar streeft, alle voordeelen tot zich te trekken en voor de andere partij, zoodra de belangen daarvan ter sprake komen, de deur toeklappt.

Een economische oorlog in den vorm van hooge tarieven

en andere belemmerende bepalingen kan een zeer slechte uitwerking hebben; hij werkt zeer ontstemmend op de moederen, terwijl men elkander toch juist de hand moet reiken; rustig overleg in economische aangelegenheden wordt hierdoor verijdeld. In het bijzonder kan dit voor de neutrale landen noodlottig worden, omdat deze den steun van het een of andere vredesverdrag missen en diensgevolge in een nog slechtere positie kunnen geraken dan de vroegere vijanden.

Ik houd het behalve voor den plicht der neutrale landen, aan den wederopbouw van Midden-Europa mede te werken. De vervulling van dezen plicht moet hun echter mogelijk gemaakt worden, doordat men die maatregelen nalaat, welke in het credietverleende neutrale land tot schokken en diensgevolge tot economische storingen zouden leiden. Ieder land staat nog voor zijn eigen moeilijkheden, die voor een ieder meer of minder uit den wereldchaos zijn voortgekomen. Komt een neutraal land in dit opzicht voor zijn eigen belangen op en verleent het eventueel credieten, zelfs onder bepaalde voorwaarden, opdat deze belangen niet worden achtergesteld, dan handelt het overeenkomstig wijs inzicht en de andere partij moet hierin geen onvriendelijke handeling zien. Hierin ligt geen verwisseling van bankpolitiek en economische politiek. Het is een vraag van praktische bankpolitiek: wat geschiedt met ons crediet en welk belang hebben wijzelf bij een ongestoorde credietverleening?

Wanneer men deze zijde van de kwestie eens rustig zou willen overleggen, dan zou het blijken een algemeen belang te zijn, dat de weg voor de neutralen wordt geeffend, opdat zij hun internationale taak zoo goed als maar mogelijk is vervullen; mocht Duitschland tot zijn eigen welzijn deze waarheid nimmer uit het oog verliezen."

Indexcijfers van scheepsvrachten.

— „Het totaal indexcijfer van scheepsvrachten, berekend naar noteeringen voor volle ladingen op de open markt", schrijft „The Economist", „vertoont gedurende de November een stijging van 2,75 pCt., zoodat dit cijfer voor de afgelopen maand 118,93 bedraagt tegenover 131,18 een jaar geleden en 129,38 in November 1923. Sinds in Juli li. een stijging is ingetreden, is het gemiddelde niveau van „tramp" vrachten, zooals het indexcijfer dit weergeeft, ongeveer met 1½ pCt. gestegen, d.i. met ongeveer de normale seizoenstijging, te verwachten in hetzelfde tijdperk van voorafgaande jaren.

De bewegingen in de indexcijfers der verschillende groepen volgen hieronder.

Datum	Europeesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis (Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	000
(Gemidd. v. 1913)	110,03	113,09	123,37	106,29	117,38	127,89	116,34
Febr. 1920	814,31	529,89	757,52	744,81	587,02	712,16	690,95
Dec. "	268,90	277,17	244,10	256,79	286,72	347,18	280,14
Dec. 1921	160,06	164,07	163,72	144,43	141,25	166,47	156,67
Dec. 1922	137,09	135,15	129,19	122,61	136,08	159,34	136,57
Dec. 1923	134,03	132,72	120,09	124,35	125,07	144,21	130,19
Nov. 1924	115,01	137,32	120,31	120,50	131,95	162,02	131,18
Dec. "	117,44	129,18	119,45	119,76	129,29	161,13	129,38
Januari 1925	115,26	134,60	120,38	123,83	132,44	172,70	133,20
Februari "	114,92	146,54	118,04	121,95	129,99	178,04	134,91
Maart "	116,34	130,81	110,41	116,99	118,42	151,33	124,05
April "	114,18	133,39	110,62	115,95	114,60	138,87	121,27
Mei "	109,86	124,85	110,97	108,43	105,16	126,41	114,28
Juni "	109,25	104,78	108,24	105,53	100,43	112,17	106,73
Juli "	119,02	111,96	113,42	106,15	94,43	117,51	110,41
Augustus "	107,22	113,46	110,79	112,24	99,14	126,41	111,54
Sept. "	103,22	117,25	109,09	113,38	101,83	140,65	114,24
October "	109,56	121,03	110,52	106,49	104,46	142,43	115,75
November, "	115,30	119,13	110,70	109,85	109,07	149,55	118,93

De veranderingen in het indexcijfer van elke groep en sub-groep over de afgelopen maand worden in de volgende tabel weergegeven, waarbij het gemiddelde vrachtenpeil gedurende 1898—1913 op 100 is gesteld.

Uitgaande kolenvrachten vertoonden een verbetering, voor zoover het het verkeer in de Europeesche wateren betreft, in het bijzonder voor bestemmingen in de Middellandsche Zee. Voor lossing in Zuid-

	Indexcijfer	+ of -
Golf van Biscaye; uitgaande vracht..	122,94	- 1,83
" " thuisvracht.....	132,26	+ 16,13
Middell. Zee; uitgaande vracht.....	135,76	+ 12,96
" " thuisvracht.....	106,08	+ 0,54
Noord-Amerika.....	119,13	- 1,90
Zuid-Amerika; uitgaande vracht....	106,62	- 15,95
" " thuisvracht.....	114,78	+ 16,31
Indië; uitgaande vracht.....	109,48	+ 4,21
" " thuisvracht.....	110,23	+ 2,51
Het verre Oosten, enz.....	109,07	+ 4,61
Australië.....	149,55	+ 7,12

Amerika daarentegen, daalden de uitgaande vrachten, als compensatie van betere vooruitzichten voor de retour-vrachten. De noteeringen voor graanverscheppingen gingen in opwaartsche richting tot het einde van de afgelopen maand, toen verscheippers een algemeene neiging vertoonden hun operaties op te schorten, tot meer nauwkeurige ramingen van den oogst van het Zuidelijk Halfronde beschikbaar kwamen. Zaken in erts, hout en diverse vrachten waren in het algemeen gering.

De verhouding van het indexcijfer tot het gemiddelde van 1913 blijkt uit de volgende tabel.
(1913 = 100)

Maand	1922 -	1923	1924	1925
Januari.....	131,60	114,05	117,11	114,49
Februari.....	135,76	112,73	123,78	115,96
Maart.....	135,53	115,23	122,09	106,63
April.....	129,46	115,45	117,22	104,24
Mei.....	125,12	114,55	114,27	98,23
Juni.....	117,45	106,82	108,62	91,74
Juli.....	114,52	103,39	103,75	94,90
Augustus.....	113,16	100,16	104,43	95,87
September.....	110,37	103,04	110,50	98,19
October.....	114,42	107,86	115,55	99,49
November.....	119,43	111,21	112,76	100,23
December.....	117,39	111,81	111,21	
Jaarl. gemiddeld.	122,02	109,69	113,44	

Voor de eerste maal sinds April li. overtreft het peil van het indexcijfer thans dat van 1913, doch opgemerkt dient te worden, dat zonder het buitengewoon hooge cijfer, voor Australië vermeld, het gemiddelde nog ver zou blijven beneden dat van het laatste vooroorlogsjaar. Gelukkig is het voor het bedrijf, dat het grootste deel van de in de vaart zijnde schepen voor hun inkomsten niet geheel afhankelijk is van de ladingen, genoemd in ons indexcijfer.

MAANDCIJFERS.

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	October 1925		October 1924	
	In millioenen	Aantal	In millioenen	Aantal
Giro's (éenzijdige vermelding)				
Girobetalingen aan gemeentestellingen	f 12,9	16.833	f 17,9	12.935
Girobetalingen aan particulieren.....	„ 21,9	69.315	„ 23,-	55.842
Geldomzet.				
Ontvangsten.....	„ 4,7	6.784	„ 5,2	8.421
Betalingen.....	„ 7,8	30.284	„ 7,1	30.404
Part.rekeninghouders	„ 17,3 ¹	25.517 ²	„ 17,8 ¹	23.157 ²
Waarvan rekeningh. welke gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponeed.....	„ 9,8	2.754 ²	„ 6,1	2.360 ²

1) Gemiddeld saldo te godd. 2) Einde der maand.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	October 1925		October 1924	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders	57.825	f 2.678.154.000	61.414	f 2.501.018.000
waarvan door de H.-bank plaatselijk	43.099	„ 2.284.973.000	43.807	„ 2.147.547.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	1.797	„ 13.143.000	4.259	„ 12.500.000

EMISSIES IN NOVEMBER 1925.

Staatsleeningen	f	1.781.250,—
zijnde:		
Bremen \$ 750.000,—	7 1/2 % obl. à 95 1/10.	
Prov. en Gemeentelijke Leeningen ..	„	2.917.500,—
zijnde:		
Schiedam f 3.000.000,—	4 1/2 % obl. à 97 1/2 % 1).	
Industriele-Ondernemingen	„	11.490.725,—
zijnde:		
N.V. Algemeene Nederl.-Indische Elec- triciteit-Maatschappij f 2.855.000,—	5 % obl. à 99 1/2 % 2).	
Berliner Städtische Elektrizitätswer- ke A.G. Zw. Fr. 8.000.000,—	7 % obl. à 91 1/2 %.	
Friesch-Groningsche Coöp. Beet- wortelsuikerfabriek f 2.000.000,—	5 % obl. à 100 % 3).	
N.V. Hollandsche Kunstzijde Industrie f 500.000,—	aand. à 130 %.	
Rheinisch-Westfälische Elektrizitäts- werk A. G. \$ 1.000.000,—	7 % hyp. obl. à 94 %.	
Diverse Cultuurondernemingen	„	1.749.025,—
zijnde:		
N.V. Nederlandsch-Noorsche Plantage Mij. f 1.011.000,—	nom. aand. à 127 1/2 % 4).	
Serdang Cult.-Maatsch. f 200.000,—	aand. à 230 %.	
Diversen	„	500.000,—
zijnde:		
N.V. Administratiekantoor van Aan- deel- en/of Obligatiekapitalen f 500.000,—	aand. à 100 %.	
Tramweg-Maatschappijen	„	1.990.000,—
zijnde:		
Serajoedal Stoomtram-Maatschappij f 2.000.000,—	5 % obl. à 99 1/2 % 5).	

Totaal ... f 20.428.500,—

- 1) Deze leening diende voor conversie der 5 1/2 % leening 1919, pro resto groot f 1.895.000,—.
- 2) Deze leening diende geheel voor conversie.
- 3) " " " " " " " " " " " "
- 4) Introductie ter "beurze" tegen 127 1/2 % (eerste koers van uitgifte).
- 5) Deze leening diende geheel voor conversie.

Totaal der emissies in Januari	f	18.577.625,—
Februari ..	„	61.936.125,—
Maart	„	70.842.730,—
April	„	9.140.515,—
Mei	„	37.981.242,50
Juni	„	49.001.952,50
Juli	„	73.559.300,—
Augustus ..	„	31.345.800,—
September..	„	21.119.475,—
October ..	„	60.190.252,50
November ..	„	20.428.500,—

Algemeen Totaal... f 454.123.517,50

Bovendien werd de gelegenheid tot inschrijving op de volgende obligatieleeningen opengesteld:

	Guldens	Rente-voet	Emissie-koers
Missiehuis der E.E. Paters Pallotiner R.K. Kerkbestuur der Parochie van den H. Nicolaus te Rotterdam (conversie)	300.000	8 %	100 %
E.E. Zusters Franciscanessen te Dillingen	120.000	8 %	100 %
Onze Lieve Vrouw Onbevekt Ont- vangen te Loil (Didam)	100.000	5 %	99 %
Het Bisdom van Osnabrück	200.000	8 %	100 %
St. Willibrorduskerk te Rotterdam ..	300.000	5 %	98 1/2 %
Genootschap van de Broeders van de H. Franciscus te Waldbreitbach ..	300.000	8 %	100 %
College der E.E. P.P. Dominicanen te Venlo	355.000	5 %	98 %
Josefs Gesellsch. te Bigge a/d. Roer ..	500.000	8 %	100 %
St. Stephanus Vereeniging	125.000	8 %	100 %

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** betekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned.	(Disc. Wissels. 3 1/2	8 Oct. '25	Zwits. Nat. Bk. 3 1/2	22 Oct. '25
Bk.	Bel. Binn. Eff. 4	3 Oct. '25	N. Bk. v. Denem. 5 1/2	7 Sept. '25
	Vrsch. in R.C. 5	3 Oct. '25	Zweedsche Rbk 4 1/2	8 Oct. '25
Javasch. Bank.	4 1/2	20 Oct. '24	Bank v. Noorw. 5	14 Sept. '25
Bank van Engeland 5	3 Dec. '25	Bk. v. Tsjecho- Duitsche Rijksbank 9	26 Feb. '25	slowakije .. 6 1/2
Bank v. Frankrijk 6	9 Juli '25	N. Bk. v. O'rijk. 9	3 Sept. '25	Belgische Nat. Bnk. 7
Fed. Res. Bank N.Y. 3 1/2	26 Feb. '25	N. Bk. v. Hong. 7	22 Oct. '25	Bank v. Italië. 7
Bank van Spanje..	5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 5 1/2		

OPEN MARKT.

	1925				1924	1923	1914	
	12 Dec.	7-12 Dec.	30 Nov.-5 Dec.	23-28 Nov.				
Amsterdam Partic. disc. 3 1/8 Prolong. 3 1/4	3 1/8-1/4	3 1/2-4	3 1/2-1/2	3 1/4-1/2	3 1/2-4	3 1/4-4 1/4	4-5 1/2 4 1/4-5 1/4	3 1/2-3 1/8 2 1/4-3 1/4
Londen Daggeld .. Partic. disc. 3 1/2-4 4 3/4	2 1/2-4	2-4	2-4	2-4	1 1/2-2 3/4	1-2	1 3/4-2	2 1/4-3 1/4
Berlijn Daggeld .. Partic. disc. 7-8 1/2	7-8 1/2	7-8 1/2	7-9	7-10	—	—	—	—
New York 1) Call money 5-1/4 Partic. disc. 3 5/8	5-3/4	5-3/4	5-3/4	4 1/2-5 1/4	3-3/4	4 1/2-5 3/4	1 3/4-2 1/2	—

1) Call money-koers v. 11 Dec. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijd.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
8 Dec. 1925	2.48 1/2	12.07 1/2	59.25	9.53 1/2	11.28	100 1/8
9 " 1925	2.48 3/8	12.06 3/4	59.25	9.32 1/2	11.28	101
10 " 1925	2.48 7/8	12.07 1/2	59.25	9.43	11.28	101
11 " 1925	2.48 7/8	12.07 1/2	59.25	9.25	11.28 1/2	100 7/8
12 " 1925	—	12.07 1/2	59.25	9.09	11.28 1/2	100 7/8
14 " 1925	2.48 1/2	12.07 1/2	59.25	9.02	11.28 1/2	100 7/8
Laagste d.w. 1)	2.48 3/4	12.06 3/4	59.23	8.92	11.26	100 3/8
Hoogste d.w. 1)	2.48 1/2	12.07 1/2	59.26	9.55	11.30	101 1/4
7 Dec. 1925	2.48 7/8	12.07 1/2	59.25	9.57 1/2	11.29	100 3/4
30 Nov. 1925	2.48 3/4	12.04 3/4	59.21 1/2	9.67 1/2	11.27	100 3/8
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10	59.26	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
8 Dec. 1925	48.—	35.10	7.37	1.17 1/2	10.02 1/2	35.32 1/2
9 " 1925	48.—	35.10	7.36	1.16	10.02	35.47
10 " 1925	48.—	35.10	7.38	1.13	10.02 1/2	35.46
11 " 1925	48.—	35.10	7.36	1.15	10.01	35.43
12 " 1925	48.—	35.10	7.37	1.15	—	—
14 " 1925	48.02 1/2	35.10	7.37	1.16	10.06	35.31
Laagste d.w. 1)	47.96	35.—	7.35	1.10	10.—	35.30
Hoogste d.w. 1)	48.02 1/2	35.15	7.40	1.22 1/2	10.06	35.60
7 Dec. 1925	48.—	35.10	7.37	1.15	10.02	35.54
30 Nov. 1925	47.93 1/2	35.10	7.36	1.13	10.10	35.25
Muntpariteit	48.—	35.—	50.41	48.—	48.—	48.—

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

Data	Stockholm *)	Kopen- hagen *)	Oslo *)	Hel- singen- fors 1)	Buenos- Aires 1)	Mont- real 1)
8 Dec. 1925	66.60	62.02 1/2	50.60	6.27 1/2	103 1/4	2.48 1/8
9 " 1925	66.62 1/2	62.—	50.57 1/2	6.27 1/2	103 3/4	2.49
10 " 1925	66.65	62.15	50.70	6.27 1/2	103 1/4	2.49
11 " 1925	66.60	62.15	50.70	6.27	103 1/4	2.48 7/8
12 " 1925	66.65	62.10	50.75	6.27	103 1/8	2.48 7/8
14 " 1925	66.65	62.—	50.65	7.27 1/2	103 1/4	2.49
Laagste d.w. 1)	66.50	61.90	50.45	6.25	103	2.48 5/8
Hoogste d.w. 1)	66.67 1/2	62.25	50.80	6.30	103 1/2	2.49 1/4
7 Dec. 1925	66.60	62.25	50.75	6.26	103 3/4	2.49
30 Nov. 1925	66.60	61.95	50.65	6.27	103 1/8	2.48 7/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	105	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
5 Dec. 1925	196.000		352.500	36.500	118.200
28 Nov. 1925	185.500		344.000	33.500	110.000
21 „ 1925	186.500		342.000	37.000	110.700
7 Nov. 1925	143.611	42.076	342.429	39.632	109.960
31 Oct. 1925	143.456	42.189	338.570	45.914	109.416
24 „ 1925	143.456	42.352	336.772	56.948	107.665
17 „ 1925	143.861	42.371	335.993	64.425	106.742
6 Dec. 1924	133.637	54.444	281.401	114.906	109.616
8 Dec. 1923	159.945	61.590	259.593	128.895	144.610
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse reke-ningen ¹⁾	Dek- kings- per-centage
5 Dec. 1925		145.870		***	50
28 Nov. 1925		147.530		***	49
21 „ 1925		152.770		***	49
7 Nov. 1925	17.348	26.609	91.138	60.728	49
31 Oct. 1925	17.019	27.713	91.055	62.105	48
24 „ 1925	17.637	26.933	98.711	60.117	47
17 „ 1925	17.235	28.905	104.262	62.185	47
6 Dec. 1924	35.059	15.664	92.230	74.349	47
8 Dec. 1923	37.571	26.738	86.116	39.453	57
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{1}{2}$ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
9 Dec. 1925	145.008	143.319	290.601	56.250	239.211
2 „ 1925	145.660	143.283	289.418	56.250	238.116
25 Nov. 1925	146.734	141.954	290.052	56.250	238.738
18 „ 1925	147.680	141.203	291.664	56.250	240.439
11 „ 1925	148.058	141.519	292.818	56.250	242.578
4 „ 1925	149.047	141.442	293.480	56.250	242.249
10 Dec. 1924	128.504	124.445	290.879	27.000 ²⁾	245.588
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek- kings- perc. ¹⁾
9 Dec. '25	54.368	71.081	8.781	120.226	21.439	16 $\frac{1}{2}$
2 „ '25	62.438	71.695	8.525	129.924	22.127	16
25 Nov. '25	41.598	77.348	14.274	111.441	24.531	19 $\frac{1}{2}$
18 „ '25	40.248	73.062	15.148	106.632	26.227	21 $\frac{1}{2}$
11 „ '25	39.403	74.422	13.169	109.199	26.289	21 $\frac{1}{2}$
4 „ '25	35.209	75.148	14.213	105.801	27.354	22 $\frac{1}{2}$
10 Dec. '24	57.042	72.740	10.039	125.697	23.809	17,5
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{2}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits. ²⁾ Gouddekking.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitent.	Zilver	Te goed in het buitent.	Buit. gew. v. d. Staat	Schat- kistbil- jetten ¹⁾	Wis- sels
10 Dec. '25	5.548	1.864	317	563	33.700	5.201	3.661
3 „ '25	5.548	1.864	317	562	33.500	5.194	4.702
26 Nov. '25	5.548	1.864	315	568	31.950	5.178	3.588
19 „ '25	5.548	1.864	312	567	31.600	5.174	3.393
12 „ '25	5.548	1.864	311	566	31.350	5.167	3.232
11 Dec. '24	5.545	1.864	305	569	22.700	4.864	4.612
23 Juli '14	4.104	—	640	—	—	—	1.541

Data	Waarvan op het buitent.	Uitge- stelde Wissels	Beleeningen	Circulatie	Rekg. Courant	
					Parti- culieren	Staat
10 Dec. '25	14	5	2.672	49.536	3.230	31
3 „ '25	13	5	2.622	49.184	3.246	41
26 Nov. '25	11	5	2.562	48.085	3.013	9
19 „ '25	17	6	2.633	47.943	2.485	30
12 „ '25	17	6	2.666	47.682	2.484	45
11 Dec. '24	31	9	2.933	40.568	1.847	27
23 Juli '14	8	—	769	5.912	943	401

¹⁾ In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staats. buitentl. regeeringen.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 14 December 1925.

Gedurende de achter ons liggende berichtsweek heeft de beurs te Parijs een groote levendigheid vertoond, gevolg van de nieuwe daling van den wisselkoers. De markt vertoonde het bekende beeld: sterke vraag naar buitenland- sche fondsen, naast enkele Fransche aandelen en aanbod van Fransche beleggingwaarden.

De markt te Berlijn is vrij vast geweest. De berich- ten omtrent een regeling, welke met de Amerikaansche re- geering zal worden getroffen — behoudens goedkeuring door de belanghebbenden in Duitschland en door het Con- gres in de Unie — omtrent de indertijd door de regeering der Vereenigde Staten in beslag genomen Duitsche bezit- tingen, heeft een gunstigen invloed, vooral op scheepvaar- ten op kalifondsen uitgeoefend. Doch de geheele markt heeft hiervan overigens de goede uitwerking ondergaan. Op de Montaan-markt waren Rijsch-Westfaalsche waarden in herstel. De electro-markt vertoonde levendige omzettingen. De aandelen der anilini-trust lagen zeer vast. Machine-, Me- taal- en Wagonaandelen waren verdeeld.

De beurs te Londen heeft een kalm verloop gehad, met een geringe neiging tot reactie. „Gilt-edged“ fondsen waren loom, hoewel geruchten over een verdere verhooging van het bankdisconto ongegrond bleken.

De debatten in het Lagerhuis betreffende de Safeguar- ding of Industries Bill hebben bij vele de overtuiging doen postvatten, dat de weg naar het protectionisme is in- geslagen, hetgeen in breede kringen beschouwd wordt als te zijn tegen het belang van het Britsche Rijk. Ver- volgens heeft het rapport van de commissie van onderzoek inzake de Vickers ondernemingen den nadruk gelegd op de onvoldoende organisatie van deze bedrijven, een euvel, waaraan ook vele andere maatschappijen in het land mank schijnen te gaau. Ook de regeeringsaanvraag om een groo- tere subsidie ten behoeve van de steenkoolondernemingen heeft eenigen druk uitgeoefend. Alles te zameu genomen, was er geen bijzondere aanleiding tot een opgewekte hou- ding, te minder toen in het verloop van de berichtsweek winstnemingen op de rubbermarkt hun intrede hebben ge- daan.

Te New York is de beurs slechts weinig beïnvloed door de presidentiele jaarlijksche boodschap. Verheuging is weliswaar gewekt door de mededeeling, dat een verlag- ing van belasting zal worden ingevoerd, doch dit vooruit- zicht was reeds voor een goed deel in de koersen verdis- counteerd. Toch werd de grondstemming iets vaster, vooral nadat de maandstaat van de U. S. Steel Corporation werd gepubliceerd, waaruit bleek, dat de maand November een toeneming van de onuitgevoerde orders te aanschouwen heeft gegeven. Ook de berichten uit de andere takken van nijverheid klonken optimistisch. Niettemin zijn de koers- verschillen van zeer bescheiden aard gebleven en heeft eer- der een zekere terughouding de markt gekenmerkt, hetgeen wellicht in verband moet worden gebracht met het nade- rend einde van het jaar.

Ten onzent is de fondsenmarkt over het algemeen stil geweest, waarbij echter wel eenige markante koersbe- wegingen op te merken zijn geweest. De *beleggingsmarkt* was, zooals gewoonlijk in den laatsten tijd, rustig. Voor inheemsche beleggingsfondsen bestond goede belangstelling. Wat de buitenlandsche soorten betreft, is het animo voor Duitsche obligaties nog steeds vrij groot, getuige de reduc- ties op de inschrijvingen, welke ook voor de in de achter ons liggende berichtsperiode aan de markt gebrachte emis- sies toegepast moesten worden. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 105 $\frac{1}{2}$, 105 $\frac{1}{2}$, 105 $\frac{1}{2}$; 4 $\frac{1}{2}$ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 99, 98 $\frac{15}{16}$, 98 $\frac{7}{8}$; 7 pCt. Ned.-Indië: 101 $\frac{1}{2}$, 101 $\frac{1}{2}$, 101 $\frac{1}{2}$; 5 pCt. Mexico £100—1000: 97 $\frac{1}{16}$, 9 $\frac{1}{2}$, 9 $\frac{1}{4}$; 5 pCt. Brazilië 1913 £20—100: 60 $\frac{1}{4}$, 61 $\frac{1}{8}$, 61 $\frac{1}{2}$; 8 pCt. Sao Paulo: 102 $\frac{1}{2}$, 102 $\frac{1}{2}$.

Ongeanimeerd was de *rubberafdeeling*, waar hier en daar zelfs belangrijke verliezen zijn voorgekomen. De aanleiding hiertoe is tweërlei geweest. In de eerste plaats heeft de rubberprijs te Londen een lichten achteruitgang aange- toond. In de tweede en voornaamste plaats echter schijnt het publiek ten onzent voorloopig met rubberaandelen te zijn verzadigd. Men gaat in vele gevallen over tot het ne- men van de vaak belangrijke winsten, hetgeen echter, ge- zied de verminderde vraag — in verband met de stagnatie in de rijzing van den rubberprijs — niet anders kan ge- schieden dan met opoffering van een deel der winst. Op den laatsten dag der berichtsperiode scheen het, alsof een opleving haar intrede zou doen, doch deze is slechts van korten duur geweest. De hoogst bereikte koersen hebben zich niet kunnen handhaven en de markt sloot aanzienlijk

onder het peil van de vorige week. Amsterdam Rubber: 407½, 393, 387¼; Deli Batavia Rubber: 294½, 273¼; Hessa Rubber: 534, 522, 526; Kali Telepak: 470, 455, 445; Ned.-Ind. Rubber en Koffie: 344, 327, 329; Oost-Java Rubber: 446½, 430, 420; R'dam Tapanoei: 217, 199½, 193¾; Serbadjadi: 433, 408¾, 410½; Sumatra Caoutchouc: 372½, 330, 345½; Sumatra Rubber: 390, 380, 370.

De *tabaksafdeeling* heeft een eigenaardig verloop gehad, vooral voor zover het de Javasoorten betreft. De berichten omtrent ernstige droogte op Java hebben de overtuiging doen post vatten, dat de oogsten belangrijke schade hebben ondergaan. Naast bona fide verkoopen viel er dan ook aanbod van de zijde der contramine op te merken, waardoor het algemeen niveau der desbetreffende aandelen gevoelig is gedaald. Toeu men echter tot dekking wenschte over te gaan, bleek het, dat bijna geen materiaal meer aanwezig was, zoodat van den éénen dag op den anderen koersverbeteringen van een dertigtal procenten zijn voorgekomen. De Sumatrasoorten hebben een minder bewogen, doch niet zeer opgewekt verloop gehad, in verband met de geruchten, volgens welke de sorteering ditmaal in geringere mate de voor Amerika geschikte soorten zou bevatten, dan het vorig jaar het geval was. Arendsburg: 563, 546; Besoeki Tabak: 245, 218, 240; Deli Batavia: 426¼, 418; Deli Mij.: 420¼, 416½, 410; Ngoepit: 250, 240, 247; de Oostkust: 249½, 236½, 231½; Senembah: 506, 491¼, 488; Soekowono: 282, 256, 270, 275.

De *suikermarkt* was kalm, in verband met de geringe variaties in de Cubanoteeringen. Veel vraag deed zich echter niet gelden, zoodat de meest op den voorgrond statande soorten een tamelijk gelijkmatig verloop hebben aangehouden. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 159¼, 155½, 156¾; Handelsvereniging Amsterdam: 606, 610, 601½; Haron: 262, 275, 272; Poerworedjo: 108, 110, 107; Sindanglaet: 419, 408; Tjepper: 593, 598, 599; Watoetoelis Poppoh: 655, 644.

Op de *petroleumafdeeling* waren aandelen Koninklijke Petroleum Mij. bijna verlaten op weinig gewijzigd niveau. Daarentegen bestond er vrij groote belangstelling voor aandelen Peudawa, Perlak en Steaua Romana. Eerstgenoemde werden uit de markt genomen in verband met geruchten volgens welke de Bataafsche Petroleum Mij. weder boringen op de terreinen der Mij. zou doen uitvoeren. Aandelen Perlak waren gevraagd op verwachtingen omtrent vergroote producties, evenals aandelen Steaua Romana. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 394, 393, 395; Geconsolideerde Holl. Petr. Cy.: 194¼, 196¼, 193; Kon. Petroleum Mij.: 413¼, 416¾, 413¼.

Scheepvaart aandelen bleken iets vaster te zijn, doch konden geen koersherstel van eenige betekenis boeken. Holland-Amerika Lijn: 65½, 65, 63½; Java-China Japan Lijn: 117¼, 116, 115; Kon. Boot: 78, 77½, 78; Ned. Scheepvaart Unie: 160¼, 159¾, 159¾; Stoomvaart Mij. Nederland: 173, 170¼.

De *industriële markt* was tamelijk verdeeld. Aandelen Jurgens waren eerst aangeboden, om daarna iets te herstellen. Kunstzijdesoorten bleken doorgaans een ongeanimeerd verloop te hebben. Ook voor aandelen Philips Gloeilampenfabrieken bestond bijna voortdurend aanbod in verband met de aanstaande uitgifte van gewone en preferente aandelen. Centrale Suiker Mij.: 130¼, 129½, 129; Gero Fabriek: 120½, 117 (ex div.); 118½ (ex claim); Hollandsche Kunstzijde Ind.: 146, 140, 137; Jurgens: 120½, 125, 122¾; Maekubee: 170, 157½, 160; Ned. Gist- en Spiritusfabriek: 373, 361½, 367; Ned. Kunstzijdefabriek: 337, 330, 323; Philips Gloeilampenfabriek: 390¼, 383, 380¼.

Mijnaandelen bleven zeer kalm en zonder opvallende variaties. Alg. Exploratie Mij.: 145¾, 140½; Billiton te Rubriek: 625, 619, 624, 620; Redjang Lebong: 359½, 363, 351.

De *afdeeling voor bankaandelen* heeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen gegeven. Amsterdamsche Bank: 159½, 158½, 159¼; Holl. Bank voor Zuid-Amerika: 80, 77¼, 76; Javasche Bank: 337; Koloniale Bank: 186½, 184¾; Ned.-Ind. Handelsbank: 155, 153¼, 156; Ned. Handel Mij.: 146½, 144½, 145¾; R'damsche Bankverg.: 68¼, 67½, 66½; Twentsche Bank: 137, 138½, 139.

De *Amerikaansche markt* was eenigszins bewogen voor aandelen Intercontinental Rubber, welke echter hun hoogste koersen niet hebben kunnen behouden. Voor het overige vielen hier slechts geringe omzettingen op te merken. Anaconda Copper: 97½, 98; Studebaker: 1445, 1422½, 1430; United States Steel Corp.: 134¼, 136¼; Baltimore & Ohio: 91¼, 92¼; Erie: 37¾, 37¼; Union Pacific Railr.: 150¾, 149¼, 151½, 151¾; Wabash Railway: 41¾, 41½, 41¾.

De *geldmarkt* is iets ruimer geworden; de noteering voor prolongatie liep terug van 3½ tot 3¼ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 15 December 1925.

Voor het eerst sinds geruimen tijd moeten wij een lagere tarwemarkt vermelden. Van 7 tot 14 December liep te Chicago de Decembertermijn terug van 179¼ tot 167½, terwijl in hetzelfde tijdsverloop Winnipeg daalde van 164 tot 148. Wel heeft intusschen de markt zich twee of driemaal hersteld, maar het slot is toch op de laagste prijzen van de week. Hetzelfde geldt ook voor Buenos-Aires, waar de prijs van 15,80 tot 15 daalde. De reden van deze verlaging is geen andere dan dat de stijging blijkbaar te vlug en te ver was gegaan en een reactie was dan ook reeds lang te verwachten; toch had de markt wel weerstand, vooral ook omdat de Canadian Wheatpool niet alleen niet drukte, maar op sommige dagen in het geheel geen tarwe offereerde. De verschepingen waren uiterst gering, hetgeen na de groote zaken, die de laatste weken in Engeland tot stand waren gekomen, wel eenigszins verwonderde. Het heette gisteren dat het cijfer van 820.000 qrs. een vergissing was, en dat zij ca. 400.000 qrs. grooter waren. Bevestiging van dit bericht hebben wij evenwel niet ontvangen. Eenigszins een verklaring van kleinere verschepingen kan zijn, dat de zaken in Londen weliswaar groot waren, maar dat zeer vaak dezelfde ladingen wederom verkocht werden; sommige ladingen zijn 4 à 5 maal van eigenaar verwisseld. De vraag is nu ook in Engeland sterk verminderd, ofschoon daar nog steeds de toestand, wat beschikbare tarwe betreft, tamelijk krap is. Zeer hoge prijzen werden in den loop van de vorige week voor inlandsche tarwe betaald, die op de meeste plaatsen onvoldoende werd aangevoerd. Op het Continent was de vraag naar tarwe gering; in onze eigen markt ging nu en dan wel iets meer-om, doch het totaal van den omzet was niet groot; men heeft nog niet voldoende vertrouwen in de prijzen om ook zijn behoefte eenigszins vooruit te willen dekken.

De berichten van Argentinië vermelden niet veel nieuws. De schade in Cordoba en Santa Fé wordt bevestigd; in den loop van de volgende week zal er een officieel rapport uitkomen, waaraan wij niet al te groote waarde hechten, maar dat toch in ieder geval invloed op de markt zal uitoefenen.

De berichten van Australië zijn de laatste weken steeds beter geworden. De dorsch-resultaten vallen mede, zoodat er sommigen zijn, die meenen, dat de oogst dien van verleden jaar ten slotte niet veel zal ontlopen; wij achten dit wel wat al te optimistisch.

Zooals te verwachten was, is de zichtbare voorraad in Canada tamelijk sterk toegenomen. In de Ver. Staten nam die eenigszins af. De groote prijsopdriving van rogge te Chicago maakte plaats voor een scherpe daling; alleen de laatste dagen bleef de prijs vrijwel onveranderd, doch de daling bedraagt ten slotte 10 dollarcent per bu van 56 lbs. In Europa was de vraag voor rogge nog steeds niet beter en daar de consumptie slechts zeer weinig opnam, waren ook de handelaren niet geneigd, nog verdere inkoop te doen, met het gevolg, dat speciaal Duitsch/Poolse rogge scherp daalde.

Ook de maïs-markt had een traag verloop en bijna alle markten zijn lager. Chicago, waar op 9 December de markt nog van 78¼ tot 81 steeg, sloot ten slotte op 14 December op 77. Ofschoon de daling naar verhouding in de exporthavens nog sterker geweest is, gaf dit toch zeer weinig aanleiding tot zaken naar Europa. De meeste Europeesche markten zijn tamelijk goed voorzien en zoowel Zuid-Afrikaansche als Donau-maïs werd lager aangeboden. Deze lagere offerten komen evenwel hoofdzakelijk uit de twee hand; de exportlanden zelf houden tamelijk op prijs. Zoo zijn er berichten van voortdurende droogte in Zuid-Afrika, waarvoor de vooruitzichten van den volgenden oogst niet gunstig zouden zijn. Dit zou verdere druk van dezen nieuwen grooten exporteur van maïs spoedig kunnen doen ophouden. De verschepingen van Zuid-Afrika waren aanzienlijk minder en in verband daarmee zijn de totale wereldverschepingen niet groot. In Engeland deed zich nogal speculatievraag voor, voor La Platamaïs op Januari- en Februari-aflading. Na een aanvankelijke stijging zijn echter de prijzen in Argentinië wederom gedaald en de consumptievraag voor La Platamaïs is op dit oogenblik in de meeste landen onvoldoende. Voor Maart/April en April/Mei-aflading was er eenig aanbod van de Balkanlanden, doch slechts zeer weinig zaken kwamen tot stand. Ten onzent had de termijnmarkt een tamelijk levendig verloop, maar de prijzen zijn in den loop van de week scherp teruggevoerd. Niettegenstaande het koudere weer is de vraag voor disponebele maïs ten onzent onvoldoende in verhouding tot de ruime aanvoeren.

De *gerstmarkt* had een teleurstellend verloop; het waren meest tweedehands-zaken, die tot stand kwamen en dan

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe	Maïs	Haver	Tarwe	Maïs	Lijnzaad
	Dec.	Dec.	Dec.	Dec.	Dec.	Dec.
12 Dec. '25	168 1/4	77 1/2	41 1/8	15,40	8,50	18,50
5 " '25	178	77 1/4	41 1/4	15,10	8,30	18,15
12 Dec. '24	163 1/8	126 7/8	59 1/2	15,20	10,90	23,05
12 Dec. '23	104 1/8	72 1/4	45 7/8	11,90	10,—	23,35
12 Dec. '22	122 3/8	72 3/4	46 1/8	11,65	7,65	19,05
20 Juli '14	82	56 3/8	36 1/2	9,40	5,38	13,70

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	14 Dec. 1925	7 Dec. 1925	15 Dec. 1924
Tarwe (Manitoba III) ..1	16,50	17,50	*16,50
Rogge (No. 2 Western) ..1	11,50	12,—	14,75
Mais (La Plata)2	207,—	212,—	237,—
Gerst (48 lb. malting)....2	184,—	200,—	248,—
Haver1	11,— 4)	11,25 4)	13,— 4)
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ..1	15,20	15,50	14,50
Lijnzaad (La Plata)3	430,—	433,—	481,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG. * No. 2 Hard/Red Winter Wheat. 4) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	6/12 Dec. 1925	Sedert 1 Jan. 1925	Overeenk. tijdvak 1924	6/12 Dec. 1925	Sedert 1 Jan. 1925	Overeenk. tijdvak 1924	1925	1924
Tarwe.....	24.570	1.182.624	1.276.576	—	21.216	46.407	1.203.840	1.322.983
Rogge.....	8.666	300.008	554.044	50	500	3.775	300.508	557.819
Boekweit.....	542	21.811	23.934	—	340	528	22.151	24.462
Maïs.....	29.282	774.714	734.980	—	75.895	108.521	850.409	843.501
Gerst.....	23.786	316.895	323.293	—	11.346	33.104	328.241	356.397
Haver.....	750	216.278	232.476	350	602	1.445	216.880	233.921
Lijnzaad.....	10.593	223.438	241.477	—	63.497	66.117	286.935	307.594
Lijnkoek.....	6.710	185.930	194.612	—	—	700	185.930	195.312
Tarwemeel.....	4.606	119.090	252.390	457	19.349	31.286	138.439	283.676
Andere meelsoorten....	495	9.933	8.404	—	—	—	9.933	8.404

tot aanzienlijk lagere prijzen dan waartoe de exportlanden offreeren. Toch zijn de prijzen ook in Amerika teruggelopen. Rusland houdt zich nog steeds teruggetrokken en waar ook de verschepingen van dit land gering zijn, is het totaal der verladingen ook sterk verminderd.

In haver was er wel meer aanbod van Zuid-Amerika, waarin ook enkele zaken tot stand kwamen. Ook van dit artikel brokkelen de prijzen af.

SUIKER. NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96° Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Mel/Juni	Cuba's 96° c.i.f. Nov./Dec.	
	kristalsuiker basis 99°	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
14 Dec. '25	f 16 13/16	31/9	13/7 1/2	11/—	4,02
7 Dec. '25	" 17 3/16	32/6	14/1 1/2	11/7 1/2	4,08
14 Dec. '24	" 19 11/16	38/—	18/—	14/3	5,40
14 Dec. '23	" 32 3/4	63/9	25/9	25/—	7,47
	ruwsuiker basis 88°				
4 Juli '14	f 11 13/32	18/—	—	—	3,26
	basis 99°				
	f 14 13/32				

1) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.

De verschillende suikermarkten waren de afgelopen week veel kalmer gestemd en de tendens was dalende, waarvan de oorzaak te zoeken is in het zeer vroege begin der suikercampagne op Cuba, alwaar tegen het einde der verslagweek 28 fabrieken aan het malen waren tegen 12 in het vorig jaar, en buitendien in de juist bekend geworden raming door Guma van den a.s. Cuba-oogst met 5.373.000 tons, welke de tot nu toe hoogst gepubliceerde is. De handel was op eene hooge raming wel eenigszins voorbereid, evenwel liet deze niet na teleurstelling te verwekken bij speculanten.

In Amerika daalden de noteringen zoowel voor Spot Centrifugals alsook op de termijnmarkt — vooral voor de vroegere maanden — dan ook niet ongevoelig, hetgeen uit onderstaande cijfers blijkt:

	Sp. C.	Dec.	Jan.	Mrt.	Mei
Slot voorafgaande week	4.15	2.35	2.35	2.39	2.50
Opening verslagweek.....	4.08	2.34	2.35	2.40	2.52
Laagste punt verslagweek	4.02	2.17	2.14	2.32	2.43
Slot verslagweek	4.02	2.25	2.24	2.33	2.46

De ontvangsten in de Atlantische havens der Vereenigde Staten bedroegen deze week 39.000 tons, de versmeltingen 52.000 tons (tegen 30.000 tons in 1924) en de voorraden 45.000 tons.

Prompte Cubasuiker werd verhandeld tot prijzen dalende van 2 3/8 tot 2 1/4 d.c. c. & fr. New York, terwijl de notering voor Januari/Maart verscheping sh. 11/3 c.i.f. Europa was.

De laatste Cuba-statistiek luidde als volgt:

	1925	1924	1923
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten tot 5 Dec. ...	32.793	3.780	1.373
Oogst	5.125.970	4.066.642	3.602.910
Werkende fabrieken	20	12	4
Weekexport 5 Dec.	69.669	18.312	20.223
Totale export 1 Jan.-5 Dec.	4.726.428	3.899.539	3.465.568
Totale voorraad op 5 Dec.	255.243	26.928	12.396

In Engeland verlaagden Raffinadeurs deze week hunne prijzen van 6 d. tot 9 d. naar gelang van positie en kwaliteit.

De Board of Trade Statistiek over November wordt met de volgende cijfers bekend gemaakt:

	November		Januari/Nov.	
	1925	1924	1925	1924
Import Ruwsuiker ...	89.359	78.990	1.185.379	1.101.318
" Geraffineerd .	96.050	82.308	682.113	502.909
Totaal	185.409	161.298	1.867.492	1.604.227
Voorraad in Entrepot	238.600	130.050	—	—
" in Raffinaderij	53.500	17.650	—	—
Opbrengst	83.029	53.949	813.138	822.327
Tot. binnenl. verbruik	145.973	128.482	1.542.532	1.438.831
Totale uitvoer	6.487	6.969	63.456	83.832
Voorr. op 31 Oct.	1925 { 269.900	1924 { 114.250 tons		
" " 30 Nov. ..	{ 292.100	{ 147.700 "		

Op Java zijn de prijzen ook wat afgebrokeeld, doch blijven boven de pariteit van andere markten. Slechts kleine herverkoopten kwamen tot stand tot eene fractie beneden f 10 voor oogst 1926, terwijl disponibile suiker uit den ouden oogst verhandeld werd tot prijzen dalende van f 10,50 tot f 10,20.

De export gedurende November bedroeg 161.000 tons tegen 131.000 in 1924.

Hier te lande hield de markt zich aanvankelijk ondanks uitgebreide realisaties van vervallen December contracten betrekkelijk goed, doordat vele contracten naar andere maanden werden overgebracht. Toen Guma's taxatie van den Cuba-oogst werd bekend gemaakt daalden de noteringen echter snel. Aan het slot trad eenig herstel in en waren de noteringen als volgt:

December	f 16,375	} vergeefs geboden.
Augustus	" 17,50	
Mei	" 17,25	

De weekomzet bedroeg ongeveer 8300 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 2 December 1925.

Prijzen van Amerikaansche katoen bleven tot verleden Maandag vrij vast, toen Mid. American spot in Liverpool 23 punten daalde. Futures bewogen zich gisteren tusschen engere grenzen en de markt opende hedenmorgen 3 tot 8

punten hooger. Prijzen van Egyptische katoen zijn opnieuw gedaald. De markt in Alexandrië is moeilijk te begripen: prijzen daalden geregeld, ondanks alle pogingen, zowel politieke als andere, om noteringen op peil te houden. Loco verkoopen in Liverpool, nl. 43.000 balen gedurende de afgelopen week, waren beter dan men den laatsten tijd gewend was: hiervan waren 24.100 balen Amerikaanse, 1700 balen Egyptische en 17.200 balen andere katoen.

De Amerikaanse garenmarkt blijft kalm. Spinners van grove nummers rapporteeren, dat zaken slechts van weinig beteekenis zijn en de geboden prijzen zeer onvoldoende. Voor ringgarens alsook voor mule twist en weft bestaat weinig belangstelling, hoewel er gisteren geruchten liepen, dat er enkele flinke posten geboekt waren in dhooty-garens. Prijzen zijn echter slecht. In getwijnde garens voor binnenlandsch gebruik is wat gedaan, alsook voor het verven van dhooties, maar dit is niet algemeen. De stemming in de Amerikaanse afdeeling leverde, zooals verwacht werd, geen resultaat op, daar slechts 73,47 pCt. vóór korter werken was, 20,89 er tegen en 5,64 pCt. blanco. In de Egyptische sectie wordt op het oogblik weinig gedaan, ook al ten gevolge van de flauwere stemming van het ruwe materiaal. Er wordt hoofdzakelijk voor vroege levering gekocht, zoowel cops als bundels en wanneer er sprake is van eenige hoeveelheid van beteekenis, zijn de geboden prijzen over het algemeen onvoldoende.

De vraag op de doekmarkt is van weinig beteekenis, hoewel prijzen vast blijven en er geen belangrijke verandering in de markt is. Het meest gunstige teeken is de vermeerdere vraag naar Calcutta-dhooties, doch het is nog te vroeg om met zekerheid te kunnen zeggen of deze lang genoeg zal aanhouden om van eenigen invloed op de markt te zijn, of dat dit slechts een kleine opleving is. Overigens kan men den toestand van de markt slechts met het woord „lusteloos” bestempelen. Dat deze afwezigheid van vraag geen meer demoraliseerenden invloed heeft op het algemeen prijsniveau is een bewijs voor onze vroegere bewering, dat manufacturen momenteel betrekkelijk goedkoop zijn, vergeleken met den prijs van ruwe katoen. Over het algemeen blijkt men echter voorzichtig en koopers nemen nog steeds een afwachtende houding aan.

Manchester, d.d. 9 December. 1925.

Sinds ons laatste rapport is de Amerikaanse katoenmarkt over het algemeen flauw geweest in afwachting van het laatste te verschijnen Bureau Rapport. Voor de publicatie van dit rapport waren Liverpool futures over het algemeen 10 punten duurder. Het laatste Rapport gaf een oogstschatting aan van 15.603.000 balen, dus 305.000 balen meer dan de vorige schatting, waarop Liverpool futures 20 punten daalden en de loopende maand 12 punten lager sloot op 9.90, zoodat alle maanden beneden 10 d. noteerden, terwijl er slechts een verschil van 9 punten bestond tusschen de hoogste en laagste notering. Wel had men algemeen verwacht, dat deze schatting wederom een toename zou vertoonen, hoewel deze grooter was dan velen hadden gedacht. Liverpool opende vanmorgen 12 tot 15 punten hooger en de markt is nu weer teruggekomen op de noteringen van j.l. Maandag.

Prijzen van Egyptische katoen zijn opnieuw flauwer; ofschoon de oogst op 8 miljoen cantars wordt geschat, zijn de ontvangsten in Alexandrië circa 60.000 cantars minder dan in het vorig seizoen. De flauwe stemming in zaken werd weerspiegeld in de locoverkoopen in Liverpool gedurende de vorige week, welke slechts 37.000 balen bedroegen, waarvan 22.000 Amerikaanse, 600 Egyptische en 14.400 andere soorten.

De Amerikaanse garenmarkt maakt nog steeds een moeilijken tijd door. Spinners klagen over gebrek aan bidingen en er wordt dan ook slechts weinig gedaan. De voornaamste nummers zijn deze week 44er twist en 54er weft American geweest en de noodige enkele en getwijnde garens voor coloured dhooties. Naar Egyptische garens bestaat slechts weinig vraag, zoowel voor „manufacturing” als „doubling” doeleinden.

De daling van het ruwe materiaal, alsmede het gebrek aan vraag in verband met het te verschijnen Bureau Bericht hebben ertoe bijgedragen om verkoopen tot een minimum te beperken en deze bepalen zich dan ook in alle soorten uitsluitend tot het dekken van directe behoefte.

De toon in de doekmarkt volgt vrijwel den loop van katoenprijzen en de garenrapporten als boven vermeld. Er gaat dan ook slechts weinig om, doch prijzen blijven vast. In den dhooty handel en licht gebleekte stoffen voor Indië gaat nog het meeste om. Voor de andere markten draagt de handel meer een verscheiden karakter en treedt er geen speciale stijl bijzonder op den voorgrond. Hoewel het laatste

Bureau Rapport van weinig invloed op de Manchestermarkt is geweest, voelt iedereen het als een verlichting dat het laatste rapport thans verschenen is. Men hoopt, dat zonder den storenden invloed van deze veertiendaagsche cijfers, het vertrouwen bij koopers langzamerhand weer terug zal keeren, opdat de handel zich weer normaal zal kunnen ontwikkelen.

2 Dec. 9 Dec. Oost. koersen. 1 Dec. 8 Dec.

Liverpoolnoteringen. T.T. op Br. Indië $1\frac{1}{8}$ $\frac{5}{8}$ $1\frac{1}{8}$ $\frac{5}{8}$
F.G.F. Sakellaridis 19,45 18,40 T.T. op Hongkong $2\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$ $2\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$
G.F. No. 1 Oomra 7,50 7,30 T.T. op Shanghai $3\frac{1}{2}$ $3\frac{1}{2}$

KOFFIE.

In de afgelopen week was de stemming voor het artikel wel iets beter. In de eerste plaats heeft de drang om tot zaken te komen, welke in de laatste weken in de verschillende productielanden in meerdere of mindere mate merkbaar was, plaats gemaakt voor eene minder toeschietelijke houding. Niet alleen zijn in Brazilië de prijzen van Rio en Santos Koffie op prompte verscheping iets opgelopen, doch ook de Centraal-Amerikaansche landen hebben in de meeste gevallen hun vraagprijzen iets verhoogd en Nederlandsch-Indië is met offerten van Robusta beduidend vaster. In de tweede plaats is zoowel in Europa als in Amerika de vraag voor consumptie iets beter geworden, al was dan ook naar Europa de afzet van de productielanden nog zeer bescheiden. Naar het schijnt heeft echter Amerika in de laatste dagen, vooral in Brazilië, nogal belangrijke posten op prompte verscheping gekocht. Zooals gewoonlijk zal evenwel ook ditmaal tegen het einde van het jaar de lust tot het ondernemen van nieuwe zaken over het algemeen wel niet zeer groot worden en op dien grond is reeds eene belangrijke toename van den afzet in de eerste weken wel niet te verwachten.

Ook aan de termijnmarkten was de stemming iets beter. Te New-York, alwaar de druk van de December-liquidaties schijnt opgehouden te hebben, liepen de noteringen ongeveer 50 à 70 punten op en aan onze termijnmarkt zijn zij 1 à 1½ cent gestegen. De notering van September 1926 staat, zooals uit onderstaande opgave blijkt, alhier ongeveer 6½ à 7 ct. lager dan de loopende maand, terwijl dit verschil in het begin van October nog 9½ ct. bedroeg. Is dus het groote déport niet onbelangrijk kleiner geworden, zoo is het toch wel opmerkelijk, dat het verschil tusschen December 1925 en September 1926 aan onze markt nog altijd ongeveer 12 à 13 pCt. bedraagt, terwijl het aan de New-Yorksche markt in de laatste dagen slechts ongeveer 6 à 6½ pCt. heeft bedragen en in de vorige week meestal zelfs slechts ongeveer 5½ pCt. was.

Volgens mededeeling van het Permanente Comité tot Verdediging van de Koffie in den Staat Sao Paulo bedroeg de voorraad in de pakhuisen en de spoorwegstations in het binnenland van genoemden Staat op 30 November 4.122.000 balen, welk cijfer eene vermeerdering aanwijst van 295.000 balen tegen 14 November.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 100/- à 102/- per cwt., en van dito Prime ongeveer 102/- à 104/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 78/6 à 79/- en voor Jan./Maart-verscheping -/6 à 1/- lager.

Van Robusta op-aflading zijn de aanbiedingen van Indië op het oogenblik ongeveer:

Palembang Robusta, Dec./Jan. verscheping, 46½ à 46¾ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta Januari verscheping 52½ à 53 ct., alles per ½ KG., c.i.f., uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteringen bleven onveranderd 65 ct. per ½ KG. voor Superior Santos en 56 ct. voor Robusta.

De noteringen aan de Rotterdamse termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good				
	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.
15 Dec.	55¾	52⅞	50⅞	48⅞	51⅞	48⅞	46⅞	45⅞
8 „	54⅞	51¼	49⅞	47⅞	50¾	47⅞	45⅞	43⅞
1 „	54¼	51	49¼	47½	49¾	47⅞	45¾	44¾
24 Nov.	53⅞	50¾	48¾	46⅞	49⅞	46⅞	44⅞	43¾

De slot-noteringen te New York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	
14 Dec.	\$ 16,65	\$ 16,47	\$ 16,38	\$ 15,69
7 „	„ 15,93	„ 15,95	„ 15,80	„ 15,15
30 Nov.	„ 16,38	„ 16,25	„ 16,—	„ 15,15
23 „	„ 16,73	„ 16,25	„ 15,83	„ 14,90

Rotterdam, 15 December 1925.

THEE.

De theemarkt in de afgelopen week stond in het teeken van de veiling van 10 deser, de laatste veiling van dit jaar. Zooals verwacht was, gaf deze veiling een zeer vast verloop te zien, hoewel dat verloop onregelmatig was. Amsterdam nam daarbij ten volle de stemming over van Londen gedurende de afgelopen drie weken. Vrijwel alle soorten konden van de vaste stemming profiteeren, doch het waren voornamelijk de gewone middensoorten, die de meeste aandacht trokken. Gruissoorten waren sterk gevraagd voor buitenlandse rekening en behaalden een avans van 3 tot 8 cts. Bladsoorten waren over het algemeen iets minder willig en de betere bladsoorteringen moesten zelfs hier en daar wat op de vorige veilingprijzen toegeven.

Het aanbod in de veiling bedroeg, zooals bekend, slechts 7000 kn. en het staat zeer te bezien of dit aanbod in de naaste toekomst veel groter zal worden, waar de aanvoeren van Ned.-Indische thee nog sterk te lijden hebben onder de geheerscht hebbende droogte op Java.

Het gemiddelde prijsniveau van deze laatste veiling verheft zich 6 à 7 cts. boven haar voorgangster en de gemiddelde prijs komt wederom te staan boven de 100 cts. per half KG., een prijs, die in 1925 alleen overtroffen is geworden door den gemiddelden prijs van de eerste veiling.

Het is opmerkelijk, dat het binnenland nog slechts schaars in de markt kwam. Het schijnt, dat men van die zijde nog steeds wacht op lagere prijzen in het begin van het volgend jaar, een verwachting, die wel eens, bedrogen zou kunnen uitkomen.

Batavia seinde vaste prijzen met toenemende vraag voor oogstafdoeningen 1926.

COPRA.

De markt bleef de afgelopen week zeer vast gestemd. Consumenten kochten regelmatig stoomende partijen, terwijl van de zijde van importeurs regelmatig het een en ander werd afgegeven. Stoomende Copra blijft tamelijk schaarsch.

De slotnoteeringen zijn:

Nederl.-Indische fms. stoomend	f 36½
" " " Decemb.-afl.	" 36,—
" " " Januari-afl.	" 35¾
" " " Februari-afl.	" 35¾
" " " Maart-afl.	" 35¾

Amsterdam, 14 December.

**VERKEERSWEZEN.
VRACHTENMARKT.**

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt opende met een vrij goede vraag naar tonnage. hoofdzakelijk naar U. K., doch deze nam in den loop van de week af. Tegen het einde waren slechts weinig definitieve orders aan de markt. De oorzaak moet waarschijnlijk worden gezocht in de stijging der f.o.b. prijzen aan de andere zijde. Van de Northern Range werd afgesloten naar U. K. (exclusief Ierland) tegen vrachten tot 3/4½ per qtr. voor handige, zeer prompte tonnage en 3/3 d. per Dec./Jan. In een paar gevallen werd de optie Continent gegeven op basis van 3/- tot 3/1½ per qtr. zwaar graan en Middellandsche Zee tegen 3/6 d. Naar Rotterdam direct bedong een groote boot 13 cents per 100 lbs. Van West St. John waren orders aan de markt naar de Middellandsche Zee op basis van 18 cents per 100 lbs. zwaar graan Dec./Jan. Ook van de Golf waren eenige ladingen aan de markt tegen ongeveer 14½ cents per einde Januari/begin Februari naar Antwerpen of Rotterdam, welke echter niet geheel definitief schijnen te zijn.

Van de Golf naar Denemarken werd een handige boot van 4500 tons bevracht voor een lading veeoekeren tegen \$ 6.40, basis 3 loshavens per Januari. Een lading olie in kisten werd gedaan van Minatitlan naar de River Plate tegen 1/3 d. per kist.

De suikermarkt van West-Indië was kalm. De enige afsluiting naar Europa was een 5500 tonner van Cuba naar U. K./Continent per begin Januari tegen 18/-. Ook naar het Oosten zijn eenige orders aan de markt en een 5000 tonner werd bevracht naar Hongkong tegen de iets betere vracht van 28/9 per Januari.

Van de North Pacific bestond een tamelijk goede vraag naar tonnage en in sommige gevallen hebben de bevrachters hogere vrachten betaald. Minstens 8 groote booten werden bevracht per Januari en Jan./Febr. tegen 35/- tot 36/- naar U. K./Continent. Er is nu echter een pauze ingetreden. Ook voor parcels werden hogere vrachten betaald, n.l. 37/6 tot 38/9 naar de gebruikelijke „picked ports” U. K./Continent.

De River Plate opende met een verbeterende vraag en de

vrachten zijn gestegen. De markt is nu zeer geanimeerd en een zeer prompte boot heeft de goede vracht van 24/- kunnen bedingen voor belading Upriver, terwijl een 4300 tonner werd genomen tegen 23/6 met 15 Januari cancelling. De bevrachters toonen nu ook meer interesse voor nieuwoogst tonnage en betaalden 22/6 per Januari van Upriver.

Met uitzondering van een flink aantal orders naar de Verenigde Staten, blijft de Chilisalpeteer-vrachtenmarkt zeer kalm. Er werden slechts eenige parcels geboekt: 2000 tons per 15 Dec./15 Jan. naar Antwerpen/Rotterdam/Bremen/Hamburg tegen de lage vracht van 22/6 en 2000 tons per 20 Dec./15 Jan. naar Duinkerken/Hamburg range tegen 23/-. Per 15 Jan./15 Febr. werd een groote boot gedaan naar de Galveston/Wilmington range tegen \$ 5 Gulf, \$ 5,25 Atlantische havens.

De markten van het Oosten waren, met uitzondering van Australië, wederom zeer kalm. Van Wladiwostock vallen geen afsluitingen te vermelden. Van Dalny werden 2000 tons geboekt per 10/25 December tegen 24/6 naar Londen/Rotterdam/Hamburg (2 havens). Een tanker van 500 tons werd bevracht van Wladiwostock per Februari naar de gebruikelijke continentale havens tegen 57/6.

De markt van Australië was zeer geanimeerd en een aanzienlijk aantal bevrachtingen had plaats per Januari en Jan./Febr. belading op basis van tot 40/- van West-Australië en tot 45/- van Zuid-Australië/Victoria/Sydney, naar gelang van grootte der booten, naar Middellandsche Zee/U. K./Continent. Van Indië en Burmah vallen geen bevrachtingen te rapporteeren. De vrachten voor maïs van Zuid-Afrika zijn gestegen in verband met de vastere Plate markt en booten van circa 4000 tons bedongen 25/- tot 26/- naar U. K./Continent per December, terwijl voor een kleine boot van 3200 tons 26/- werd betaald per Januari.

De Donau was tamelijk levendig. Van Sulina werd tot 17/6 betaald naar het Continent met de Scandinavische optie tegen 2/6 d. meer. Bevrachters van de Zwarte Zee zien nu uit naar December tonnage op basis van 13/6 naar U. K. havens. Voor zwaar graan naar Zweden wordt 17/6 geboden.

De Middellandsche Zee behield haar levendig aanzien, doch de vrachten bleven onveranderd. Erts werd bevracht van Algiers naar Middlesboro tegen 6/7½, Rotterdam 4/6; fosfaat Stax/River Tyne 10/-, Ipswich 10/9, Bona/Kings Lynn 11/-. De markt van de Golf van Biscaya is vast met een groot aantal orders. Bevracht werd: Bilbao/Newport River 6/9, Cardiff 6/6, Oslebshausen 6/4½.

De time-chartermarkt is zeer levendig en vooral Amerika toont hiervoor veel interesse. Verscheidene afsluitingen vonden plaats voor 6, 9 en 12 maanden voor Vancouver/Verenigde Staten en Pacific lumber vaart. In eenige gevallen werd oplevering U. K. geaccepteerd tegen 4/-, terwijl voor oplevering Ver. Staten \$ 1 betaald werd.

De Amerikaansche kolenvrachtenmarkt veranderde niet, daar de arbeiderskwestie nog niet is geregeld. Afsluitingen vallen niet te vermelden, ofschoon er eenige orders in de markt zijn.

Van Engeland zijn de uitgaande kolenvrachten op hetzelfde peil gebleven, terwijl tonnage voldoende wordt aangeboden. Van Zuid-Wales werd betaald. Bordeaux 4/9, Port Said 10/6, Buenos-Aires 14/-, Rio 12/9, en van de Oostkust: Helsingfors 9/-, Hamburg 4/6, Oslo 6/6, Buenos Aires 14/6. 14 December 1925.

RIJNVAART.

Week van 6 t/m. 12 December 1925.

De aanvoeren te Rotterdam bleven ongewijzigd. Door den ingetreden winter bleef de vaart tot 9 December vrijwel gesloten. Scheepsruimte was voldoende beschikbaar.

Voor erts werd in het begin der week gecharterd, deels in daghuur op basis van 3 ct. per ton en ook in vracht tegen f 1.50 met ¼ en f 1.70 met ½ lostijd. Door den ingevallen dooi liepen de vrachten successievelijk terug tot f 0.60 met ¼ en f 0.70 met ½ lostijd in het laatst der week.

Zeer veel schepen sleepten ledig naar de Ruhrhavens. Daghuur voor de Bovenrijn-stations bedroeg gemiddeld 2¼ à 3 ct. per ton.

Ook werden verschillende schepen op basis van dezen prijs te Rotterdam gecharterd om kolen in de Ruhrhavens te laden. Het sleeploon varieerde, na heropening der vaart tusschen het 60 ct. en het 45 ct. tarief.

De waterstand op den Rijn was in de laatste helft der week sterk wassend, zoodat naar den Benedenrijn op vollen diepgang werd afgeladen.

In de Ruhrhavens bleef de verscheping van kolen zeer levendig, en de beschikbare scheepsruimte beperkt. Derhalve konden de vrachten aldaar op het verhoogde peil gehandhaafd blijven.